

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 8,5 am. dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemaajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Iz vsebine

Sprehod po svetu
O preskrbi s kmetijskimi pridelki
Ob komasaciji zemljišč
Ni dovolj samo obirati
Privatna mesnica pod okriljem državnega podjetja
Mladina pred volitvami
Naši šolski problemi
Cimveč žena v nove zadržne svete
Naš veliki dolg
Koper na sedmem mestu
Barba Vane pravi...
Pestra športna nedelja v Postojni
Mladina je navdušena za pavalni sport
V Portorožu so spustili zastave

PRIMORSKA JE PROSLAVILA 15. OBLETNICO PRIKLJUČITVE

SPOMENIK V BOJU SKOVANEMU BRATSTVU

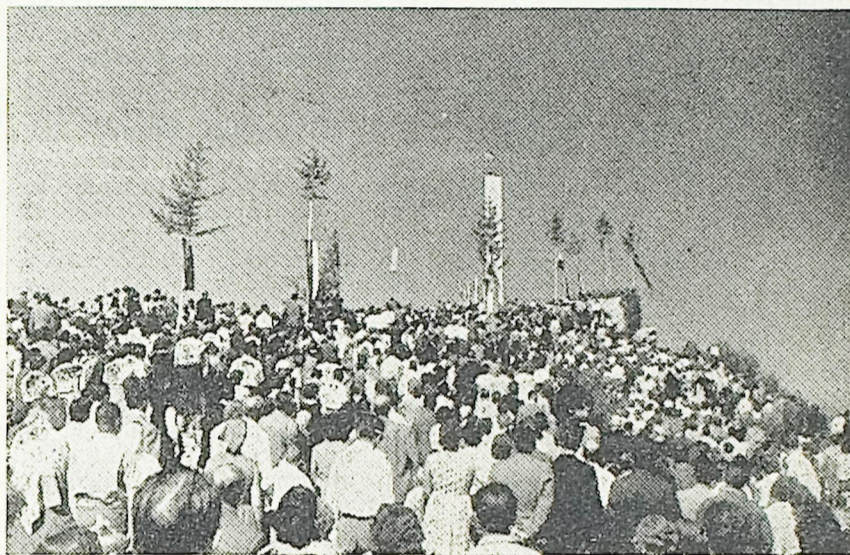
V nedeljo je bilo v Trnovem nad Gorico veliko partizansko slavlje. Udeležilo se ga je nad 10.000 ljudi iz vseh krajev Primorske, med katerimi veliko številno preživelih borcev in voditeljev IX. korpusa NOV, ki so se zbrali k odkritju spomenika svojim padlim tovarišem. Med gosti so bili tudi predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Boris Kraigher, podpredsednik Viktor Avbelj, podpredsednica Glavnega odbora SZDL Slovenije Vida Tomšič, tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan, član CK ZKJ Ivan Regent, bivši komandant IX. korpusa generalmajor Stane Potočar-Lazar, pred-

stavniki obeh primorskih okrajev, zastopniki združenja italijanskih partizanov iz Trsta, Gorice in Vidma ter drugi.

Po pozdravu predsednika okrajnega odbora Zveze borcev Gorice Franca Skoka, ki je začel svečanost, je imel slavnostni govor eden izmed najbolj znanih voditeljev NOB na Primorskem, predsednik zunanjepolitičnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Aleš Bebler. Prikazal je težko pot primorskega ljudstva in njegov boj za svobodo od prvih začetkov do končne zmage in poudaril, kako so v tej borbi sodelovali prav vsi, ki so mogli karkoli doprinesti k porazu osovražene fašizma.

V imenu bivših partizanov iz Gorice, Trsta in Vidma je pozdravil udeležence dr. Angelico Giobatta, ki se je s toplimi besedami spomnil skupne borbe jugoslovanskih in italijanskih partizanov in ob tem svečanem trenutku izrazil hvaležnost vsemu našemu ljudstvu, ki se tako lepo spominja padlih borcev in jim je zgradilo ta impozanten spomenik.

Ob zaključku zborovanja so zbrani borci IX. korpusa in ostali udeleženci poslali pozdravno pismo predsedniku republike tovarišu Titu. Nato je sledil kulturni program.

S partizanskega slavlja na Trnovem

S SKUPNE SEJE OK ZKS IN OO SZDL V KOPRU

Volitve v osnovne organizacije SZDL

OSNOVNA ORGANIZACIJSKA IN POLITIČNA NALOGA

Pretekli torek je bila v Kopru skupna seja Okrajnega komiteja Zveze komunistov in Okrajnega odbora SZDL, na kateri so člani obeh forumov razpravljali o občem političnem položaju, nato pa sprejeli več sklepov v zvezi z neposrednimi nalogami, ki čakajo člane obeh organizacij v prihodnjih dneh, zlasti glede na bližnje volitve v osnovne organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva.

menili o samih volitvah in kandidatih za odbore osnovnih organizacij.

Od zadnjih volitev se je marsikaj spremenilo. Nenehni napredek v razvoju našega gospodarstva, utrditev komunalnega sistema in z njim tesno povezanega družbenega upravljanja, naša politika na vasi in pozornost, ki jo je deležno kmetijstvo, so nadvse pomembni činitelji, s katerimi je treba računati, zakaj ti zahtevajo tudi od osnovnih organizacij samostojnejše delo in širokotežne zasnove akcije.

Naše težnje in perspektive je jasno nakazal VI. kongres Zveze (Nadaljevanje na 2. strani)

Te volitve bodo 26. oktobra v vsem našem okraju. Loči nas torej od njih komaj dober mesec dni. V tem času naj bi vsaka organizacija sklicala vsaj dva množična sestanka svojega članstva. Na prvem bi bilo treba temeljito obdelati stanje na terenu — seveda skozi prizmo političnih dogodkov v širšem merilu in vpliva, ki ga ti imajo na stanje tistega področja. Na drugem bi se po-

S SEJE OO ZVEZE ŽENSKIH DRUŠTEV IN ZVEZE ZADRUŽNIC

Čim več žena v zadržne svete

sezono in o proračunu za leto 1959.

Tovariš Ivan Mavsar je zbranim ženam govoril o problemih našega zadržništva in o pomenu novega organa družbenega upravljanja v kmetijstvu — zadržnih svetih. Naše zadruge sicer imajo svoje družbene plane, vendar jih niso povsod realizirali, ponekod se celo niso borili za njihovo realizacijo. Posledica tega je nizka kmetijska proizvodnost, visoke cene, kar vse onemogoča dvig življenjskega standarda, kot bi si želeli. Zadruge pogosto zaradi špekulacije niso izpolnile niti odkupne obveznosti, kar ni udarilo samo delavca in nameščenca, pač pa tudi kmeta. V naših podjetjih nimamo več skrbi okrog družbenih planov, ne moremo pa se do tega dokopati v blagovnem prometu in v kmetijski proizvodnji. To je vrsta problemov, ki imajo ne samo gospodarski, ampak tudi politični pečat. Prav gotovo bodo k rešitvi teh problemov pripomogli novi zadržni sveti, zato je tako zelo važno, kdo bo v teh svetih. Potemtakem niso za nas te volitve nič manj pomembne, kot so volitve v osnovne organizacije SZDL. Dosedanje priprave so sicer zadovoljive, vendar pa bo treba še poskrbeti, da bodo v teh svetih v zadostnem številu zastopane naše kmečke žene in mladina.

(Nadaljevanje na 6. strani)

O PRESKRBI s kmetijskimi pridelki

Letošnja bogata sadna letina je upravičeno zbudila pozornost potrošnikov, ki želijo da bi bilo sadje v maloprodajni mreži kar najbolj poceni in v obilni izbiri. Po drugi strani pa je letos proizvajalec tisti, ki se sprašuje: kam s tolikim blagom in ali je odkupna cena sadja ter drugih kmetijskih pridelkov v sorazmerju s cenami na trgu in z njegovimi proizvodnimi stroški.

Praksa zadnjih dni je pokazala veliko nesorazmerje med odkupnimi in maloprodajnimi cenami in šepanje distribucije. Zato ugotavlja kmetijski proizvajalec: bolje zaslužiti, če prekuha sadje v žgane pijače in grozdje predela v vino. Če je ta njegova kalkulacija glede na potrebe potrošnika pravilna ali ne, je poglavje zase. Dejstvo je, da je bilo na primer pred dnevi na Črnem kalu nad Koprno okrog 3000 kg kakovostnega grozdja, ki ga nihče ni hotel prevzeti, da pa je bilo ob istem času na koprskem trgu slabše in celo nekoliko nagnito grozdje po 60 din kilogram. KZ Podgrad je organizirala v lastni režiji prevoz več sto kilogramov jabolk po 8 dinarjev in hrušk po 16 dinarjev v skoraj 40 km oddaljeno Reko. Tam pa so potrošniki isto blago dobili v trgovinah s sadjem in zelenjavo po 60 din za kilogram.

Medtem ko veljajo hruške v Kopru po 40 do 60 din, jih kmetje v Branici (sežanska občina) ponujajo po 14 do 16 dinarjev, pa jih nihče neče odkupiti.

Letos so bila v poletnih mesecih naša obalna mesta dokaj slabo založena z jajci. Zakaj? Perutninarstvo ni v teh krajih razvito, trgovska maloprodajna mreža pa je bila izpostavljena nevarnosti, da prevzame od trgovskih podjetij iz osrednjih krajev države »mačka v žaklju«. V pošiljkah je bilo namreč izredno veliko pokvarjenih jajc. Čemu niso domači prevzemalci na preprost način z osvetljevanjem pregledali blago in takoj ob prevzemu ugotovili stopnjo kakovosti?

Kmetijske zadruge nočejo odkupovati hitro pokvarljivega blaga. To je s stališča njihove gospodarske računic razumljivo. Zato dobimo v naših prodajalnah sicer po nižji ceni radič, grozdje in podobno, vendar dan ali dva staro, medtem ko kmetje na tržnicah nudijo bolj sveže (?) sadje po višji ceni. Po višji ceni ga (Nadaljevanje na 3. strani)

V kamniti grobnici na vrhu hriba počivajo ob naših padlih junakih tudi padli borci italijanskih partizanskih enot. Bojevali so se skupaj in za iste velike cilje. Zato je spomenik obenem simbol bratstva, skovanega v tem velikem boju, in naj bi postal tudi simbol sožitja med obema narodoma. Tovariš Bebler je ob tej priložnosti omenil, da se odnosi s sosednjo Italijo ugodno razvijajo.

RAZŠIRJENA SEJA UO ZAVODA PRIMORSKE PRIREDITVE

Zadovoljiva bilanca in lepi načrti

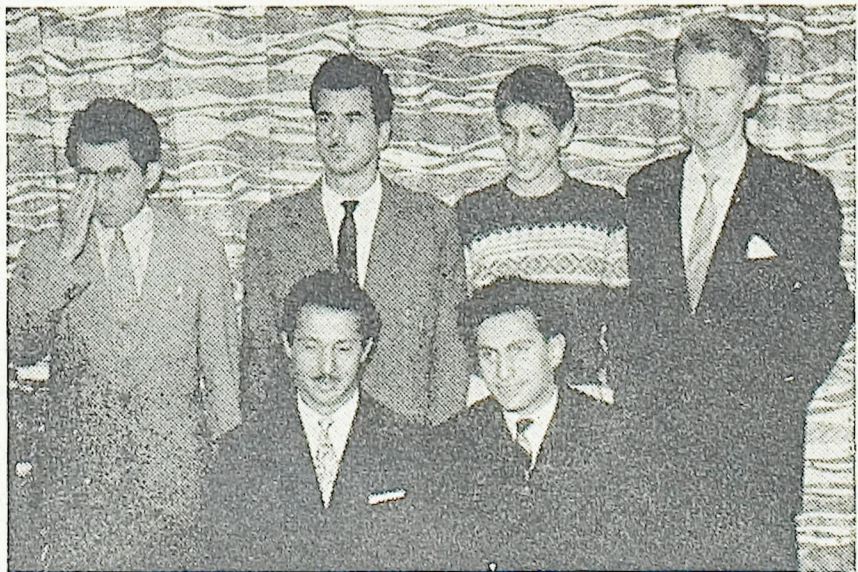
Ob zaključku II. sezone poletnih prireditev je UO Zavoda Primorske prireditve sklical v soboto, 13. t. m., razširjeno sejo, ki so se je udeležili razen članov še predsednika republiškega in okrajnega Sveta za kulturo in prosveto, predsedniki občinskih ljudskih odborov in svetov za PK Koprna, Izole, Pirana in Postojne, predstavniki Turistične podzveze ter trgovske in gostinske zbornice. Na dnevnem redu je bilo poročilo o pretekli zimski in II. poletni sezoni, razprava o nadaljnjem delu in priprava za III. poletne prireditve ter predlog za reorganizacijo upravnega odbora Zavoda.

V poldrugem letu obstoja je težko pokazati kdo ve kako blesteče rezultate, aktivno bilanco in velikopotezne načrte. Uspeh je že, če se človek izvije iz prvih opetkajočih korakov in trdno stopi proti svojemu cilju. Od vsega tega se je nekaj uresničilo v dveh poletnih in eni zimski sezoni delovanja Zavoda Primorske prireditve. Naše bralce smo sproti obveščali o vsaki prireditvi, od tistega začetka, ko so se 6. junija lani prvič oglasile fanfare na koprskem glavnem trgu in označile I. poletno sezono, ki je pomenila prelomnico v našem dotodanjem kulturnem življenju. Prav tako bi bilo odveč ponavljati imena ansamblov, število nastopov in obiskovalcev v prvih dveh sezonah. To so nam že znane stvari. Preostane nam le, da iz letošnjega poročila direktorja Zavoda Srečka Tiča potegnemo črto pod II. poletno sezono in si ogledamo rezultate. Brez številke seveda ne gre:

V II. sezoni poletnih prireditev je bilo torej vsega skupaj 32 predstav (Koper 10, Izola 5, Piran 10, Postojna 6, Sežana 1), ki si jih je ogledalo 23.507 obiskovalcev. Po nepopolnih podatkih je bilo od tega okrog 3.600 tujcev. Pri obisku prednjačita mesti Koper in Piran, kjer je bil povprečni obisk nad 900 in kjer so nekatere predstave privabile nad tisoč ljudi (Prodana nevesta — 1722, Ohridska legenda — 1301, plesni turnir 1206, Švejk — 1348). Te številke pač morajo zadovoljiti vsakogar,

čeprav še daleč ne povedo bistvenega.

Ko človek takole sedi na seji in posluša poročila, številke, težave, načrte, želje, zazna marsikaj, kar mu uide v ihti vsakdanje naglice in pehanja: kako neprecenljivo in neobhodno potrebno nam je postalo to kulturno življenje, ki ga tako kratko in preprosto imenujemo »Primorske prireditve«. In vendar nam to pove, da je Slovensko Primorje (Nadaljevanje na 5. strani)

Zmagovalci IV. medconskega šahovskega turnirja. Spredej Talj in Gligorič, zadaj od leve proti desni: Petrosjan, Benkö, Fisher in Olafsson

Spretno POSVETU

Začelo se je letošnje redno jesensko zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov

V torek se je začelo v New Yorku XIII. redno zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov. Na dnevnem redu je nad sedemdeset vprašanj. Najvažnejša so brzkone vprašanja Cipra, Alžirije, razorožitev in prenehanje jedrskih poskusov, miredobna uporaba atomske sile, pomorsko pravo itd.

Zdi pa se že na začetku zasedanja, da bo to poteklo v znamenju problema, ki ga za zdaj še sploh ni na dnevnem redu, vendar pa zaradi akutne vojne nevarnosti razburja ves svet. To je vprašanje vojne ali miru na Daljnem vzhodu, konkretno zaradi obalnih kitajskih otokov Kemoja in Macuja v Tajvanski ožini. Ta otoka za sedaj še držijo Čankajškove sile, so pa pod nenehnim topniškim ognjem in pomorsko blokado sil LR Kitajske. V sporu in prepiru za te otoke sta se neposredno angažirali že tudi ZDA in Sovjetska zveza, ki podpirata vsak svojega protežiranca.

Ves svet vedno glasneje protestira proti vmešavanju tujih sil v ta spor in so tudi že v ZDA začeli misliti, kako bi umaknili roko iz Jerjavice, da bi ne trpel njihov prestiž. Zda bo prav verjetno morala Generalna skupščina ZN najti primerno rešitev zapletenega položaja.

Za predsednika letošnjega zasedanja Generalne skupščine je bil izvoljen libanonski zunanji minister Malik. Izhodišna točka za razpravo o Daljnem vzhodu — čeprav ta ne bo neposredno na dnevnem redu — bo vsekakor indijska resolucija, o kateri bo morala skupščina razpravljati. Ta zahteva, naj bo LR Kitajska sprejeta v OZN. Indija obenem pripravlja zahtevo, naj bi Združeni narodi prepovedali sploh vse premike letalskih in pomorskih sil zunaj meja posameznih držav.

O osrednjem problemu letošnjega zasedanja Generalne skupščine Združenih narodov pa se lahko še poučite v spodnjem komentarju Pres-servisa.

Laburistični načrt v zvezi s Formozo

Kako realistično nekateri krogi na svetu ocenjujejo položaj na Daljnem vzhodu, najlepše dokazuje predlog angleškega laburističnega prvaka Gaitskella za rešitev te krize. Ko je namreč odločno obsodil sedanjo ameriško politiko na tem področju, je Gaitskell dejal, da bi se moral Čankajšek takoj umakniti z obalnih kitajskih otokov in tudi s Formoze, na Formozo naj bi uvedli začasno upravo OZN, najprej pa naj bi bila LR Kitajska sprejeta v Organizacijo združenih narodov.

Angleška opozicija ostro nasprotuje in napada vladno politiko o tem vprašanju, saj uradni angleški krogi kljub nasprotujočemu javnemu mnenju v celoti podpirajo politiko ZDA in tem vprašanju.

Alžirska ofenziva tudi v Franciji

Alžirski komandosi tudi v sami Franciji nadaljujejo s svojo ofenzivo. Nenehno napadajo zlasti skladišča tekočih goriv in policijske ter vojaške naprave in ljudi. V svojih oboroženih akcijah kažejo naravnost uporno predrznost in smelost. Vrhunec pa je ofenziva dosegla minuli ponedeljek, ko so sredi Pariza pri belem dnevu na trgu Etoile pri Slavoloku zmage napadli in ranili ministra za informacije in nekdanjega francoskega rezidenta v Alžiru Soustella, ki ga imajo Alžirci za svojega največjega sovražnika. Atentat se je sicer po-

nesrečil, vendar pa je povzročil veliko razburjenje v Franciji.

Močna mina je eksplodirala tudi na policijski prefekturi v Marseilleu, kjer so bile tri osebe hudo ranjene. Vrstijo se požigi po vsej Franciji. Alžirci napadajo in ubijajo posebno francoske oficirje in vojake, ki služijo v Afriki, pa so trenutno na dopustu v metropoli. Francoske oblasti so seveda ostro reagirale in so aretirale novih pet tisoč Alžircev. Mnoge med njimi so takoj poslali v Alžir, da jih bodo sodila tamkajšnja vojaška sodišča.

Nemoralni odnosi

Na Vzhodu se nadaljuje gonja proti Jugoslaviji in časopisje izkorišča vse mogoče izmišljotine za podtikanje »revizionizma« našim državnim in političnim voditeljem. Tako zlasti Kitajci uvajajo diskriminacijske odnose tudi v osebnih stikih, kar so čutili naši novinarji in mladinci, ki so bili tamkaj na obisku. Moskovska »Pravda« pa je te dni prinesla članek o zagrebškem vesejmu, v katerem je kot lastni vir informacij lažno potvorila dejstvo, po drugi strani pa je v SZ in drugih vzhodnih državah njenega bloka onemogočeno svobodno širjenje jugoslovanskega tiska.

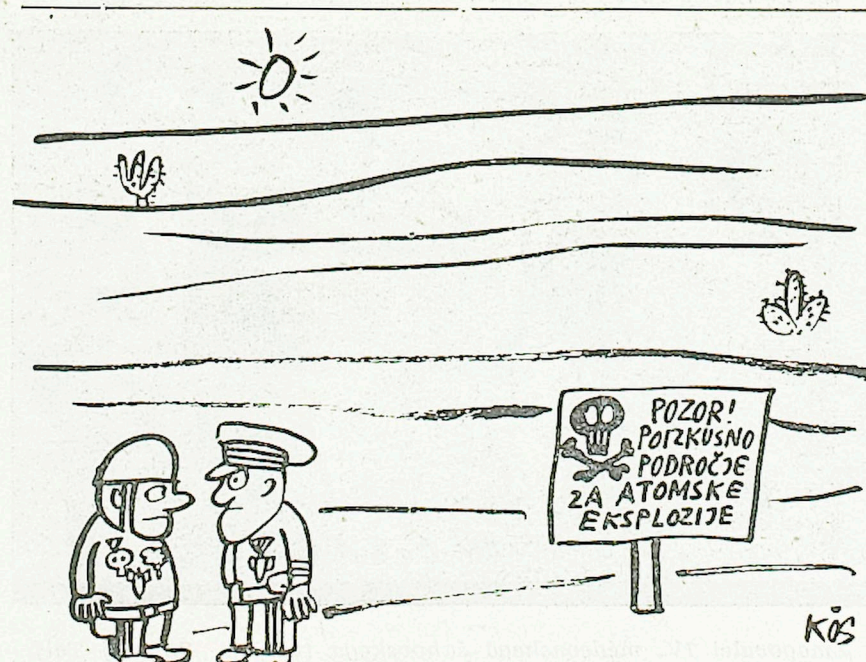
Novice S TRŽAŠKEGA

Okrajna volilna komisija v Trstu je pregledala in potrdila 14 kandidatnih list za bližnje občinske volitve. V soboto bo objavljen uradni lepak, na katerem bodo imena vseh list, seznama kandidatov, navedeni po vrstnem redu predloženih list, in volilni znaki.

Poslanec KPI Vidali se je te dni razgovarjal s skupino kmetov, ki imajo svoja zemljišča na Hudem letu in že trinajst let čakajo na odškodnino za razlašena zemljišča. Znano je, da so takrat anglo-ameriške vojaške oblasti zgradile na Hudem letu igrišče za golf, ki ga je kasneje italijansko ministrstvo proglasilo za vojaško področje, sedaj pa ga imajo v najemu zasebniki.

V nedeljo bo v kino dvorani »Supercinema« javna konferenca v zvezi z akcijo, da bi dosegli ustrezne investicije za obnovitev, okrepitev ter nadaljnji razvoj, kakor tudi za zadovoljiva naročila za tržaška podjetja IRI kovinarske in strojne stroke. Konferenco sklicuje tajništvo kovinarskega sindikata FIOM, na njej pa bo govoril tajnik tega sindikata Emilio Semilli.

V tržaški luki so se v soboto zasidrli trije minolovci italijanske vojne mornarice, ki se udeležujejo rednih vojaških manevrov. Minolovci so zapustili Trst v nedeljo.

— Kaj, general, kako bo tu pusto, če se novembra v Ženevi dogovorijo za prekinitev eksplozij!

Volitve v osnovne organizacije SZDL

(Nadaljevanje s 1. strani)

Treba jih je uresničiti in velik delež imajo pri tem razen članov ZK tudi člani SZDL, ki morajo poiskati primerne oblike za zagotovitev sodelovanja in mobilizacijo vsega prebivalstva za to veliko nalogo. Zato bi bilo še posebej napačno držati se kakršnihkoli šablon pri predvolilnih pripravah in delovnih programih organizacij. Vsak teren ima svoje probleme, svoje naloge. Naši naporji za izboljšanje in povečanje kmetijske proizvodnje bodo prav gotovo mnogo bolj zanimivi članstvu podeželskih kot pa mestnih organizacij, zato je treba dati temu vprašanju na vsi prednost in poseben poudarek. V mestih pa imamo druga, nič manj važna vprašanja, ki morajo na dnevni red predvolilnih se-

Presenečenje v Belgiji

Na splošno presenečenje so na nedeljskih volitvah v Belgiji zmagali klerikalci, čeprav je vlada-joča socialistična stranka skupaj z liberalci bila absoluten favorit na volitvah. Presenečeni so tudi sami klerikalci, saj ni bilo prav nobene prave osnove za njihovo zmago. Socialistično liberalna vlada je namreč v zadnjem razdobju imela velike uspehe v svoji notranji in zunanji politiki, zlasti na gospodarskem področju. Po večala je otroški dodatek in tudi plače in dosegla še druge uspehe.

stankov. To je predvsem družbeno upravljanje, stanovanjske skupnosti in podobno.

Rezultati teh razprav bodo lahko trdna podlaga za bodoče delo organizacij, saj bodo novi odbori imeli v tem najboljše izhodišče in oporišče.

Drugi sestanek naj bi bil posvečen ožjim pripravam za volitve. Stari odbori naj bi na njem poročali o delu organizacije v razdobju od zadnjih volitev. Ob tej priložnosti bo potrebno pretresti tudi dejavnost posameznih članov organizacije, zlasti pa odbora samega. Posebej se to velja za tiste organizacije, ki se doslej niso mogle pohvaliti z kdo ve kakimi uspehi. Prav tako bi bilo najboljši, če bi na teh sestankih sestavili tudi program dela organizacije za dobo do prihodnjih volitev, nujno pa je to vsaj za nekaj mesecev, to je do prihodnje pomladi.

Glede kandidatov za člane odborov osnovnih organizacij in delegate za občinske konference, ki bodo prav tako izvoljeni na teh volitvah, se bo treba vestno pogovoriti. Ne gre namreč samo zato, da morajo imeti ti ustrezne moralne in politične kvalitete, ampak tudi, da bodo znali uspešno voditi organizacijo.

Napaka pa bi bila, če bi vse to spet naložili samo starim preizkušenim kadrom, ki opravljajo razne funkcije že v vseh mogočih organizacijah. Odpreti je treba vrata zlasti mladim ljudem in jim omogočiti, da se udeležujejo ter prevzemajo odgovorna mesta v organizaciji.

Vse te priprave naj potekajo v znamenju pojačane politične dejavnosti organizacije in njene organizacijske krepitve. V tem času naj osnovne organizacije sprejmejo v svoje vrste vse tiste državljane, ki so tega vredni, posebej pa še velja to za mladince in mladinke, ki so letos postali polnoletni in s tem dosegli starostne pogoje za sprejem v organizacijo.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR PRES-SERVISA

»Arhivski problemi« Združenih narodov

na letošnjem zasedanju Generalne skupščine

Kot vsako leto so se tudi zdaj pred redno jesensko zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov postavili svetovni problemi, ki jim je posvečena posebna pozornost. Med te probleme je treba, kot vse kaže, prišteti razorožitev in prizadevanja za prekinitev jedrskih poskusov, pomoč nerazvitim deželam in — zelo verjetno — tudi zadnjo krizo okrog Tajvana na Daljnem vzhodu.

Letošnje zasedanje Generalne skupščine, ki se je začelo v torek v palači ZN v New Yorku, pa se bo moralo z razen že omenjenih perečih svetovnih problemov ukvarjati še tudi z nekaterimi drugimi vprašanji. To so problemi, ki občasno zaradi važnejših svetovnih dogodkov padejo v pozabljeno ter tako — hočeš nočeš — zaidejo med tako imenovane »arhivske probleme« Združenih naro-

dov. Vzpostavljane nacionalne enotnosti Koreje, Nemčije in Vietnama je bilo svoječasno skrb številnih zasedanj Generalne skupščine. Ko tudi po dolgih prizadevanjih teh vprašanj ni bilo mogoče rešiti, so bila tako rekoč obsojena, da izginejo z dnevnega reda. Trenutna nemožnost reševanja takih vprašanj torej skriva v sebi nevarnost, da bi nanje sčasoma pozabili.

Ni tako brez podlage bojazen, da bi se nekaj podobnega lahko zgodilo tudi z vprašanjem umika ameriških in angleških intervencionistov iz Libanona in Jordanije, kar je bilo zahtevano s soglasno sprejeto resolucijo na minulem izrednem zasedanju Generalne skupščine. To pa zato, ker vse kaže, da obstajajo sile, ki si prizadevajo, da bi tančica pozabe prevlekla — in to čimprej — krizo na Srednjem vzhodu, katera je letos tako resno pretresla svet, in da se tako ohranijo z nasiljem pridobljene pozicije.

Bilo bi žalostno, če bi svet in z njim Združeni narodi pristali na daljše trajanje in postopno tiho sankcioniranje položaja, ki je plod nasilja in posledica blokovske politike velikih sil v nekdanjem kolonialnem svetu. Če tako važni problemi ostajajo pri strani, očitno ne bo napredka tudi na drugih področjih, kjer je treba graditi mir in sožitje med narodi. Takih problemov ne bi smeli puščati ob strani, ker se lahko vsak trenutek razvijejo v nove, še veliko hujše spore, razen tega pa so že sami po sebi resna ovira za normalizacijo mednarodnih odnosov.

Prav zato moramo pričakovati, da bo sedanje zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov posvetilo potrebno skrb tako vprašanju združenja Koreje, Nemčije in Vietnama, kot tudi zahtevi po takojšnji odstranitvi ameriških in angleških sil iz Libanona in Jordanije. Pred Združenimi narodi ne bi smeli obstajati pozabljeni problemi.

Vidimo torej, da ne gre zgolj za tehnično izvedbo volitev, za zadovoljitev formalnosti statuta, ampak predvsem za politično utrditev organizacije, kar naj vnese v njo novega življenja in nove delovne spodbude.

Tone Šturm petdesetletnik

Dne 17. septembra 1908 se je na Livku pri Kobariду rodil zavedni slovenski, tolmarsko-puntarski družini Šturmovih sin Tone. Imel je kaj kratko in težavno mladost med tolmarskimi hribi, ki so le težka preživljala številno družino. Tone je kmalu odšel od doma in se po svetu pehal za skromnim kosom kruha. Pri tem je spoznal vso krivico, ki se je godila delovnemu človeku pod izkoriščevalskim kapitalističnim gospodarjem in se je zato že zgodaj priključil naprednemu delavskemu gibanju. Kmalu je zato tudi izkusil preganjanje italijanskih fašistov, ki so v mladem in neumrljive sile polnem Tonetu hitro spoznale svojega neupogljivega razrednega nasprotnika.

Leta 1930 se je Tone umaknil fašističnemu nasilju v kraljevsko Jugoslavijo, v kateri je menil najti svobodo. Vendar pa je hitro spoznal, da je tudi pod Karadžordžević delavec v neenakopravnem položaju in da se mora hudo boriti za svoje pravice. Takoj se je tudi sam priključil temu boju in ga kmalu najdemo med komunisti v kamniški okolici. Najprej je delal v tovarni Remec na Duplici, bil vmes zaradi svojega delovanja tudi brezposeln, nato pa se je leta 1938 zaposlil v tovarni Titan v Kamniku, kjer je zelo agorno in požrtvovalno deloval v sindikalni organizaciji.

Tone Šturm

ji in na kulturno prosvetnem področju. Leta 1939 je bil zaradi svoje dokazane privrženosti stvari delavskega razreda sprejet v Komunistično partijo. Bil je sekretar partijske celice v tovarni Titan, kmalu nato pa celo sekretar Okrajnega komiteja Kamnik.

Maja 1941 je bil imenovan za sekretar okrajnega revolucionarnega komiteja v Kamniku, s čimer je aktivno posegel v formiranje prvih partizanskih vojaških in terenskih enot v kamniški okolici.

Julija 1941 je tovariš Tone postal sekretar Kamniškega bataljona, ko pa je proti koncu leta 1941 zbolel na pljučih, je bil poslan v začetku leta 1942 kot politični aktivist na Primorsko.

Njegovo delovanje so kmalu zasledile fašistične oblasti. Bil je že nekaj mesecev prijet. Pol leta je bil v preiskovalnem zaporu, nato pa v vojaški internaciji v Južni Italiji vse do njene kapitulacije.

Septembra 1943 je Tone med našimi civilnimi interniranci v Italiji organiziral prvo skupino prostovoljcev in se z njimi priključil prvi prekomorski brigadi NOV v Bariju. Decembra 1943 je prišel z njo na dalmatinske otoke, nato pa k Vrhovnemu štabu v Bosni. Opravljal je razne politične dolžnosti v vojaških enotah NOV in pozneje Jugoslovanske armade. Med drugim je bil tudi vojaško-politični funkcionar v znani garibalbinski diviziji »Italia«, ki se je za svobodo tudi svoje domovine bojevala z ramo obram z našimi enotami. Tako je doprinesel velik delež pri kovanju bratstva in enotnosti med narodi, saj se vsi bivši borci te divizije v Italiji še danes toplo spominjajo Toneta Šturma in njegove domovine — svobodne, socialistične Jugoslavije in našega Tita.

Po osvoboditvi je Tone delal v sindikalni organizaciji in kot direktor nekaterih večjih tovarn v Sloveniji. Zda je pomočnik direktorja Splošne plošve v Piranu in s svojimi bogatimi življenjskimi izkušnjami pomaga varno voditi čez razburkano valovje današnjega časa prvo slovensko barko in brodovje novega časa.

Ob njegovem življenjskem jubileju tovarišu Tonetu iskreno čestitamo in mu želimo, da bi še mnogo let v zdravju in moči deloval za napredek vse naše skupnosti!

OB KOMASACIJI ZEMLJIŠČ V SLOVENIJI

V vanganelški in rižanski dolini

so prvi

Na seji obeh zborov Občinskega ljudskega odbora v Kopru so 2. julija letos sprejeli odločbo o uvedbi komasacijskega postopka na področju rek Rižane in Badaševice oziroma Rižanske in Vanganelške doline. Odločbo sta zbora sprejela na temelju zakona o komasaciji kmetijskih zemljišč, ki je izšel v Uradnem listu LRS št. 43.

V odločbi je izrecno navedeno, da bo izvedena komasacija v teh dveh dolinah zaradi racionalnejšega izkoriščanja kmetijskih zemljišč. V Rižanski dolini bo komasacija zajela okrog 1065 ha zemljišč, in sicer od Dekanov do izliva reke Rižane v morje, komasacijsko področje Badaševice pa obsega okrog 500 ha površin.

Komasacijski postopek bo izvedla komasacijska komisija, ki jo je imenoval na predlog občinskega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo koprski občinski ljudski odbor.

Kaj zasledujemo s to komasacijo? Svet za kmetijstvo in gozdarstvo je večkrat obravnaval stanje kmetijstva na teh področjih ter ugotovil, da kmetijstvo ni dovolj razvito, največ zaradi tega, ker ni bilo možno uporabljati agrotehničnih sredstev. Predvsem so zemljišča tako v Rižanski kot Vanganelški dolini zelo razdrobljena, kar povzroča, da je tudi sama proizvodnja zelo nizka. Razen tega so posamezne kulture, ki imajo vso močnost razvoja na teh področjih, zastopljene, zlasti vrtnarstvo in sadjarstvo. Potrebno bo torej ta področja specializirati za določene kulture, pri čemer bo nujno upoštevati značilnosti in prednosti teh zemljišč, kakor tudi podnebne razmere. Omenimo naj, da perspektivni plan gospodarskega razvoja občine Koper predvideva spremembo sedanjih kultur, tako da se bo proizvodnja nekaterih kultur zmanjšala, drugih pa, ki imajo vse pogoje za razvoj in jih tržišče v veliki meri zahteva, povečala.

To pomeni, da bo potrebno na posameznih področjih popolnoma spremeniti kulturo in omogočiti čimbolj racionalno izkoriščanje zemlje.

Zavedamo se pa, da tega ne moremo doseči na razdrobljenih površinah, na katerih je mimo drugega še proizvodnja silno draga. Brez dvoma se bo proizvodnja povečala, prav tako pa tudi vrednost pridelkov, ker bo doberšen del zemljišč intenzivneje obdelovan. Naj navedemo, da je na področju Badaševice in Semelele predvideno 225 ha za vrtnarstvo, 75 ha za krmne rastline, ostale površine pa so namenjene sadjarstvu. Na področju Ankarana, Rižane in Bertokov je predvideno za sadjarstvo 260 ha, za vrtnarstvo 175 ha, za poljedelstvo 250 ha in za vinogradništvo 80 ha.

Namen komasacije torej ni samo v tem, da bi združili razdrobljene parcele in racionalneje izkoriščali zemljo, temveč tudi v tem, da bi na osnovi odloka o rajonizaciji kultur uvedli gojitev takšnih kultur, ki so donosnejše in imajo zaradi podnebnih razmer vse pogoje, da se na tem področju razširijo in seveda plasirajo na domača in inozemska tržišča.

Komasacija bo razen tega omogočila melioriranje zemljišč oziroma ureditev vod in namakanje površin v sušni dobi. Na ta način ne bo mogla suša škodovati kulturam, prav tako pa tudi ne bo poplav in bo preprečena zamočvirjenost. Če k temu dodamo, da bodo na teh površinah uporabili najsoodobnejša agrotehnična sredstva, se bo tudi proizvodnja v znatni meri pocenila.

Načrt o rajonizaciji kultur pripravljajo Zadruga poslovna zveza Koper. Vsa melioracijska dela in namakalne naprave pa bo izvedla Vodna skupnost.

V zvezi z občinsko odločbo o komasaciji je bila imenovana tudi komasacijska komisija, katere predsednik je sekretar občinskega komiteja ZKS Karel Strukelj, njegov namestnik pa direktor Rižanskega vodovoda Karel Klun. Člani komisije so še kmetijski strokovnjak Anton Flego, sodnik okrožnega gospodarskega sodišča Stojan Smrkolj, predsednik okrajnega sodišča Pavel Grom, direktor posestva Škocjan—Ankaran Narcis Biloslav in uslužbenec podjetja VINO-KOPER Viktor Bržan.

Komisija je imela doslej že dve seji in je pripravila vse potrebno za takojšnjo komasacijo Rižanske in Vanganelške doline. Danes zvečer ob 19. uri bo v prostorih združnega doma v Vanganelu prvi zbor udeležencev za komasacijsko področje Vanganelške doline, v ponedeljek pa v združenem domu v Bertokih za komasacijsko področje reke Rižane. Na teh zbore bosta izvoljena za vanganelško področje petčlanski, za rižansko področje pa sedemčlanski odbor in za vsak odbor po en cenilec, ki ga bodo izvolili sami udeleženci komasacije. To pa zaradi tega, da bosta ta dva odbora zastopala udeležence in njihove interese pred komasacijsko komisijo, cenilca pa bosta zastopala interese udeležencev in sodelovala v cenilni komisiji.

Zaključek komasacijskega postopka je predviden za maj 1959, tako da bodo lahko kmetovalci začeli na novo obdelovati zemljišča že ob prihodnji jesenski setvi. Ob koncu naj omenimo še to, da je to prva komasacija, ki jo izvajajo v Sloveniji.

RZ

O preskrbi s kmetijskimi pridelki

(Nadaljevanje s 1. strani)
Nudijo tudi razni interventi, ki trdijo, da jih stane prevoz, recimo od Maribora do Kopra, 20 din za kg, dejansko pa velja največ 12 din. Tako posredništvo kvari stabilizacijo trga, ker kupec plača jabolka po 35 din, hruške po 40 do 50 din, v domačih trgovinah pa lahko isto blago dobi za 10 in več dinarjev ceneje.

V koprskem okraju je trenutno na razpolago okrog 700 vagonov krompirja po 14 din franko Koper in okrog 260 vagonov sadja.

Zakaj je solata po 90 din? Po enaki ceni prodajajo tudi čebulo, za katero velja dogovorjena odkupna cena 35 din! Zakaj je trenutno naš trg zelo slabo založen in brez večje izbire?

Vprašujemo se torej — kje so vzroki. Poskusimo na to vprašanje odgovoriti. Prvič: nimamo koordinacijskega organa, ki bi s trdo roko usmerjal odkupno ter prodajno politiko ter distribucijo. Drugič: v obalnem pasu posvečamo premalo pozornosti načrtnemu namakanju zemljišč zlasti v sušnih dnevih in je »potrebno uvažati« zelenjavo iz oddaljenejših krajev. Tretjič: novo komunalno podjetje Hladilnica v Dekanih je novorojenček in še ne zmora čimbolj neposredno dostavljati blago, da bi bili maloprodajalci kar najbolj razbremenjeni s prevoznimi stroški, in še, ker verjetno iz istega razloga ne nudi maloprodajni mreži blaga v takšni meri in po takšni ceni, kot

jo preko maloprodajne mreže upravičeno zahteva potrošnik. Četrtrič: čemu ne bi občinski ljudski odbori koprškega okraja določili vsaj nekaterim prehranskim predmetom najvišje maloprodajne cene ter se prepričali, kako v drugih okrajih Slovenije takšen ukrep ugodno vpliva na stabilizacijo cen? In petič: kmetijske zadruge bi lahko neposredno intervenirale na domačem trgu z odprtjem poslovalnic ali pa stojnici, prav gotovo bi to morala storiti kmetijska posestva.

Pri tem je treba poudariti še to: boljšo preskrbo z ozimnico bi imeli, če bi sindikalne podružnice našega okraja upoštevale nasvete okrajne komisije za preskrbo z ozimnico. Ta komisija, ki je pri Trgovinski zbornici za okraj Koper, namreč priporoča nabavo ozimnice neposredno pri kmetijskih zadrugah, saj jo le-te imajo v zadostni izbiri in količini ter po ugodnih cenah. Glede podrobnejših informacij naj se sindikalne podružnice posvetujejo z omenjeno komisijo pri Trgovinski zbornici v Kopru oziroma s Kmetijsko gozdarsko zvezo v Postojni, ki bo takšne usluge opravila brezplačno. Ta način neposredne poti blaga od proizvajalca do potrošnika bo brez dvoma zagotovil cenenost in kakovost. To pa je le ena izmed oblik boljšega preskrbovanja s kmetijskimi pridelki, saj je potrebno imeti pred očmi tudi dosledno izvajanje koordinacije, kooperacije, večjo elastičnost kmetijskih zadrug in maloprodajne mreže, izključitev nepotrebnih posrednikov in podobno, kar lahko kakorkoli poceni blago in izboljša preskrbo prebivalstva.

Smiljan Volčič

TUDI NA NAŠEM KRASU DOBRA SADNA LETINA

Ni dovolj samo obirati

Po vsej Sloveniji je letos sadje izredno dobro obrodilo. Starejši ljudje pravijo, da že celih 50 let ne pominjajo podobne letine. Tako je tudi na Krasu. Samo na področju štanjelske kmetijske zadruge bodo imeli med drugim kakih deset vagonov jabolk tržnega presežka, nekaj pa so jih že prodali. Razumljivo je, da je ob tolikšni ponudbi z vseh strani odkupna cena padla in da prav o tej stvari precej razpravljajo, kajti nekateri kmetje trdijo, da se jim jabolka po sedanjih odkupnih cenah ne izplača obirati.

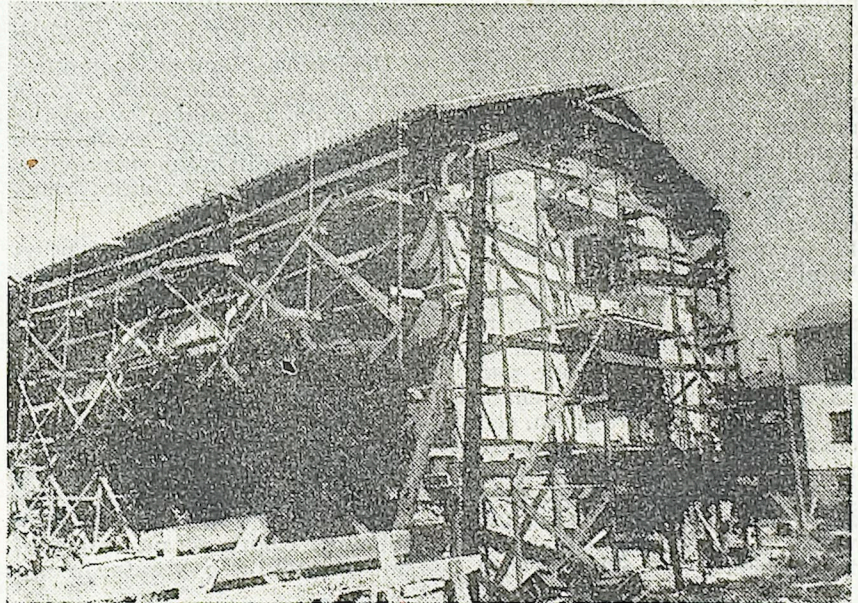
Pustimo tokrat ob strani morebitne pomanjkljivosti v organizaciji odkupa, pravočasni zagotovitvi trga, razlike med odkupnimi cenami in prodajo potrošnikom. Dejstvo je namreč, da ima kakovostno sadje kljub dobri letini vedno dobro ceno. In prav iz tega bi se morali tudi naši kraški sadjarji kaj naučiti, kar bi jim v prihodnje koristilo.

V tem predelu skoraj ni pravih sadovnjakov, čeprav so dobri pogoji tudi za razvoj te kmetijske veje. Za sadno drevje se kmetje prav malo zanimajo, ne čistijo ga in ne obrezujejo, malo gnojijo in redko škropijo. Posledica je pridelak slabe kakovosti in nizek iztržek. Zlasti se to maščuje ob dobrih letinah, ko takšno sadje ne more uspešno konkurirati tistemu iz negovanih sadovnjakov. Letošnja dobra letina nam torej kaže, da ni dovolj, če sadno drevje nasadimo, nato pa čakamo, da zraste in oberemo, kar nam pač da.

Neurejeni sadovnjaki povzročajo velike težave pri uvajanju mehanizacije. Tako ima na primer zadruga v Štanjelu motorno škropilnico, ki je skoraj ne uporabljajo, razen nekaj malega v Branici. Račun je namreč pokazal, da se z njo ne izplača škropiti redko nasajenih dreves, ker to stane preveč, in sicer tri in celo štirikrat toliko kot v urejenem sadovnjaku. Škoda pa, ki jo trpijo kmetje zaradi takšnega stanja, je toliko večja, ker na tem področju zelo dobro uspevajo zimska jabolka, ki bi lahko šla

zelo dobro v prodajo na domačem trgu in za izvoz, če bi kakovost ustrezala.

Takšen odnos do sadjarstva je pravzaprav čuden, če pogledamo, kako se kmetje zanimajo za ostale panoge. Samo na področju štanjelske KZ bodo obnovili kakih 8 ha vinogradov in zasadili kakovostne sorte. Lepo pa napreduje tudi živinoreja. V tem pogledu se zlasti odlikujejo živinorejci iz okolice Štjaka. Več ali manj pa so se povsod oprijeli rodovniške službe in že letos odprodali več glav plemenske živine. Veljalo bi podobno pozornost posvetiti tudi sadjarstvu, ki bi tako lahko postalo pomembna postavka v dohodkih kmečkega prebivalstva teh krajev. Iv

Tretji petorček v Divači. Prav kmalu bo v Divači dokončana tretja petstanovanjska hiša, ki jo vidimo na sliki obdano z lesenim ogrodjem. Prva dva petorčka sta gradila občina in ŽTP Ljubljana, ta pa je namenjen delavcem, ki so zaposleni pri transformatorski razdelilni postaji. V neposredni bližini teh petorčkov so pravkar začeli kopati temelje za šeststanovanjsko hišo, ki jo gradi ŽTP Ljubljana za železničarje

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Gospodarski razvoj koprškega okraja

Gospodarska slika koprškega okraja se naglo spreminja. Namesto nekdanjih zastarelih in rednih industrijskih obratov raste v tem okraju nova industrija, razvija se pomorstvo in to pred vrati nekdanjega največjih pristanišč na svetu — Trsta; naglo se dviga zaostalo kmetijstvo. Skratka, koprski okraj dobiva iz dneva v dan bolj svojsko gospodarsko fiziognomijo in se vrašča v napredujočo jugoslovansko gospodarsko zgradbo. To nam kažejo tudi podatki o letošnjem razvoju gospodarstva v tem okraju.

Konec marca so uživala koprška podjetja nad 6,9 milijard kratkoročnih kreditov, konec julija pa se je ta vsota zmanjšala za nekaj nad 800 milijonov dinarjev. V tem pogledu seveda ne moremo zaslediti ničesar negativnega in je manjšanje kratkoročnih, to je namenskih kreditov, splošen jugoslovanski pojav. Na drugi strani se namreč postopno dvigajo skladi obratnih sredstev podjetij, to je sredstev, ki jih podjetja ustvarjajo sama. V koprskem okraju se je ta sklad v navedenem času povečal za nad 200 milijonov dinarjev, kar je za toliko povečana materialna podlaga samostojnosti upravnih organov.

Značilno je, da uživata največ sredstev v tem okraju trgovina in gostinstvo in to je nad 3,5 milijarde, manj industrija in rudarstvo, zlasti malo kreditov pa ima kmetijstvo — komaj nekaj nad 150 milijonov. V tem pogledu so še velike neizkoriščene možnosti.

Posebno velika sredstva so investirana za osnovna sredstva: nad 4,3 milijarde, od katerih odpade največ na promet, in sicer skoro 2 milijardi, temu sledi industrija s skoro milijardo, medtem ko znaša potrošnja za stanovanjsko in komunalno dejavnost do konca julija letos 530 milijonov dinarjev. Vsekakor nam navedene številke kažejo veliko dejavnost, usmerjeno k naglemu dvigu gospodarstva.

Tako stopa koprski okraj vzporedno z ostalimi okraji, v nekaterih gospodarskih vejah pa celo pred njimi. Zaradi nekaterih specifičnosti, ki so značilne za ta okraj, kot je obmorska lega, ugodno podnebje za različne kmetijske kulture in drugo, je seveda boljši od ostalih okrajev. Prav te posebnosti pa mu nalagajo posebne naloge, ki prihajajo vedno bolj do izraza, saj je koprski okraj zlasti izredno važno turistično oziroma letoviško področje.

Toliko v splošnem. Kot posebno pa bi omenili še, da so prebivalci koprškega okraja tudi varčni in da se vsota hranilnih vlog od meseca do meseca veča. To večanje hranilnih vlog sicer ni tako izrazito, kot je v drugih predelih Slovenije, ki je, v celoti gledano, glede denarnega varčevanja pred vsemi drugimi republikami. Vendar pa vloge tudi tu rastejo in so že presegle vsoto pol milijarde. Na drugi strani so se zmanjšali za 50 milijonov potrošniški krediti, kar pa gre v glavnem na rovaš omejitvam, ki jih je predpisala v začetku letošnjega leta narodna banka pri odobranju teh kreditov. Manj potrošniških kreditov je namreč splošen pojav v vsej državi.

TEDEN DNI po Jugoslaviji

TEDEN DNI PO JUGOSLAVIJI
NOVIH 9000 HEKTAROV ZEMLJE bodo v ekonomskem letu 1958—59 namakali v neposredni bližini prekopa Donava—Tisa—Donava. Odbor za gospodarstvo Izvršnega sveta Avtonomne pokrajine Vojvodine je v tej zvezi že pripravil poseben osnutek, ki med drugim določa vrsto posevkov na teh namakalnih poljih, nadalje zboljšanje donosov in možnost, da bi na leto dvakrat želi.

PRIHODNJE LETO BO ZNATNO POVEČANJE PROIZVODNJE JEDILNEGA OLJA zato, ker je njegova pocenitev povečala povpraševanje po njem. Tako bodo naše oljarne leta 1959 izdelale 45.500 ton jedilnega olja, to je za 12.000 ton več kakor lani in za 8.500 ton več kot predvideva plan. Povečana proizvodnja jedilnega olja — leta 1961 bo dosegla že 60.000 ton — bo omogočila povečanje ne samo osebne potrošnje, pač pa tudi povečanje proizvodnje rastlinskih maščob in margarine. Zato bo že prihodnje leto moč izdelati 4.800 ton margarine, kar bo v znatni meri vplivalo na kritje potreb domačega trga.

V VOJVODINI BODO V NASLEDNJIH DESETIH LETIH POGOZDILI 31 TISOČ HEKTAROV ZEMLJIŠČ. Po perspektivnem planu naj bi do leta 1961 nasadili v Vojvodini 3 milijone 660.000 novih dreves.

V ŠESTIH MESECIH — 23.000 KOLES je izdelala tovarna koles Partizan v Subotici, kar je za tri tisoč koles več kot v istem razdobju lani.

OKROG 5 MILIJARD 400 MILIJONOV DINARJEV SMO DOBILI za izvoz 15.685 ton tobaka, ki smo ga v prvih sedmih mesecih dobavili vzhodnim in zahodnim evropskim državam, ZDA in LR Kitajski. V zahodni Evropi je največji kupec našega tobaka Francija, na drugem mestu pa je Italija.

LETOS BO Približno 10% več grozdja kakor lani in bo po dosedanjim cenitvi znašal tržni presežek grozdja v naši državi okrog 51.000 ton.

Dijaki Pomorske srednje šole iz Pirana

priredijo
v nedeljo, 21. IX. 1958,
ob 9,30

tradicionalni mornarski
KRST NOVINEV

Obiščite to edinstveno prireditev

SLABO SO JIH IZUČILE PRETEKLE IZKUŠNJE

Privatna mesnica pod okriljem državnega podjetja

O poslovanju podjetja »Meso« v Piranu je bilo pred časom precej diskusije in pisanja. V podjetju je bila zaradi vrste nepravilnosti postavljena tudi prisilna uprava in mislijo, da se bodo stvari izboljšale tako, kakor je treba.

Pred kratkim pa so kontrolni organi ponovno obiskali podjetje in kaj kmalu prišli do spoznanja, da se njegova uprava ne drži dogovorjenih cen za odkup živine, ker jih prekoračuje tudi do 55 dinarjev pri kilogramu žive teže. Razen tega so še ugotovili, da poslovalnice niso obremenjene za prejeta meso po cenah, po katerih ga prodajajo, temveč le po povprečni ceni, in sicer: goveje meso po 295 din, za telečje po 380 din, medtem ko prodajajo goveje meso prednji del po 270 din, zadnji po 300 din, telečje prednji del po 320 din, zadnji po 390 din. Kljub temu, da so poslovalnice tako netočno obremenjene, pa so vseeno letos izkazale 283.373 dinarjev primanjkljaja. Najbolj zanimivo pri tem pa je, da uprava podjetja s tem v zvezi ni poklicala poslovodij na zagovor.

Najbolj žalostno in vsega obsojanja vredno pa je poslovanje v poslovalnici št. 2. Tam je poslovodja Alojz Gačnik, blagajničarka pa njegova žena Marija. Privatna mesnica v sklopu državnega podjetja! Ta poslovalnica ima po knjigovodskih podatkih podjetja 117.043 din primanjkljaja, za kar je računovodstvo podjetja v kritje primanjkljaja dvakrat odtegnilo poslovodji po 6000 dinarjev. Nadaljnje odtegotanje

njegove plače pa je preprečil direktor podjetja v prepričanju, da sodi poslovodja med najbolj poštene uslužbence.

Ko je okrajni tržni inšpektor stopil v mesnico kot eden izmed potrošnikov, je naročil pol kilograma govejega mesa. Mesar mu je odtehtal 0,53 kg govejih reber in jih zaračunal po 159 din. (Kilogram torej 300 din, to je cena za zadnji del, rebra pa spadajo v prednji del, katerega določena cena od podjetja je 270 din.)

To je pa le eden izmed številnih podobnih primerov nepra-

vilnega zaračunavanja mesa v tej mesnici, ki kaže, da mesar Gačnik morda išče pri potrošnikih prispevek za plačilo svojega novega avtomobila. Kontrolni organ je ob tej priložnosti tudi ugotovil, da je Alojz Gačnik v desetih dneh tega meseca ustvaril 39.554 dinarjev viška, v splošnem pa prikazal primanjkljaj v poslovanju.

Pismo uredništvu

V bolnišnici v Izoli so mi pred kratkim potegnili oba nohta s palcev na nogah. Ko je bila operacija končana, so me odslovili. Prepričana sem bila, da me bo rešilni avtomobil odpeljal domov v Koper, pa so mi svetovali, naj se peljem z avtobusom. Ker nisem mogla obuti lesenih cokel, mi jih je neka sestra s povojem privezala k nogam. Tako sem se napotila peš do dokaj oddaljene avtobusne postaje. Povoje je bil kmalu premočen s krvjo, ki je tekla kot za stavo. Počasi sem šla proti postajališču in mimoidoči so se zgražali nad tem, da odslovijo iz bolnišnice človeka s krvavečimi nogami, ne da bi poskrbeli za njegov kulturni prevoz do doma. Spotoma me je dohitel neki motorist, se ustavil, me zvedavo ogledoval, potem pa se odpeljal, čeprav bi me lahko na prostem sedežu pripeljal do postajališča. Na avtobusni postaji pa je šofer avtobusa SAP-Turist biro ustavil vozilo, me počakal in odpeljal v Koper. To je bil edini, ki je imel res razumevanje do bolnika.

Pripominjam tudi, da so v bolnišnici vedeli za mojo srčno napako, saj mi zato niso smeli dati narkoze in bi morali bolje paziti na takšnega bolnika kot sem jaz.

Upravičeno se sprašujem, čemu odvajamo socialnemu zavarovanju 35 odstotkov od plače, kje je čut do človeka-bolnika in zakaj v takih primerih nismo upravičeni do prevoza z rešilnim avtomobilom. Silva Pečnik

Priprave na volitve v združne svete na Pivškem

Tudi v pivški občini so se temeljito pripravili na volitve v združne svete. Volitve bodo 12. oktobra. Na sestankih članstva Socialistične zveze, Zveze komunistov in članov upravnih odborov zadrug so se podrobno pogovorili o spremembah v upravljanju zadrug ter o kandidatih za nove upravljavce — člane združnih svetov.

V teh pripravah so sklenili tudi združiti splošni kmetijski zadrugi v Dolanah in v Košani, kar bodo izvedli na dan volitev. Tej novi zadrugi bodo dodeljena tudi sredstva pred nedavnim razpuščenju bivše Mlekarske zadruga Mrzlek.

Dogovorili so se tudi, da bo sedež nove zadruga v poslopju kmetijske šole v Ravnah, kjer je nekakšno naravno središče delovnega področja nove velike

TEDEN GLUHIH

Od 21. do 28. tega meseca bodo v okviru I. jugoslovanskega tedna gluhih v Postojni, Pivki in Ilirski Bistrici predavanja s predvajanjem filmov o šolanju in o vzgoji gluhih, v gledaliških prostorih v Kopru pa bo razstava, ki bo prikazala šolanje in praktično usposobljenost gluhih za razne poklice. Predavanja in razstavo bo organiziral Okrajni odbor zveze gluhih v Kopru.

Pripravljen je prvi pridelek grozdja

Kmetijska zadruga v Pobegih-Čezarjih bo imela letos prvi manjši pridelek grozdja iz vinogradov, ki jih je lani uredila v neposredni bližini Pobegov. Letos bodo obrali nekatere bele sorte grozdja, prihodnje jesen pa prvi zarod črne sorte.

Mladina pred volitvami

Prejšnjo sredo je bil v Kopru razširjeni plenum Okrajnega komiteja Ljudske mladine za okraj Koper. Razen članov komiteja in drugih mladinskih aktivistov našega okraja sta se plenuma udeležila tudi sekretar okrajnega odbora SZDL Ivan Mavsar in sekretar CK LMS Stane Kranjc.

Udeleženci plenuma so najprej razpravljali o nalogah v zvezi s pripravami na volitve v vodstva osnovnih mladinskih organizacij. Uvodni referat k tej razpravi je imel član OK LMS Gvido Trampuž.

Nadalje so po daljši razpravi sklenili, da bodo volitve v vodstva mladinskih organizacij našega okraja od 10. do 15. oktobra, občinske mladinske konference pa morajo biti zaključene do 10. novembra. Sklenili so tudi, naj se mladina skrbno pripravi na volitve v združne svete. Ob zaključku je plenum soglasno sprejel priporočilo zboru proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora v Kopru, da na svoji prvi seji razpravlja o vprašanju va-

Bilo bi prav . . .

... če bi redni sestanki delavcev postali ena izmed oblik stalnega sodelovanja organov družbenega upravljanja in delovnih kolektivov;

... če bi pristojni organi ugotovili, zakaj v Kozini še niso znižali cen mesu, tako kot so ga že v drugih krajih;

... če bi nekatera trgovska podjetja, predvsem pa pavšalisti s sadjem in zelenjavo, lepše opremljali izložbe in poskrbeli, da bi bili njihovi poslovni prostori bolj privlačni za kupca;

... če bi še pred zimo ali vsaj pred jesenskimi deževjem zgradili na večjih avtobusnih postajališčih primerne čakalnice za potulke, da bi tudi v tej smeri poskrbeli za kulturnejši prevoz ljudi;

... če bi sindikalne podružnice večjih podjetij že sedaj začele s pripravami za organiziranje strokovnih tečajev in tako omogočile svojim članom pridobitev kvalifikacije za delo;

... če bi potrošniški sveti z večjo resnostjo vplivali na dosledno razkrinkavanje kakršnihkoli samovoljnih poskusov posameznikov po osebnem okoriščenju pri prodaji potrošnega blaga.

Kljub izredno hudi suši so trte v novih, sodobno urejenih vinogradih zelo lepo raščene in imajo močne mladike, kar obeta, da bo prihodnje leto prva obilna trgateg. To pa je predvsem zaslug strokovne usposobljenosti vodstva zadruga, ki je pred saditvijo cepljenke poskrbelo za globoko

rigolanje in izdatno pognojenje vinogradniške površine s hlevskim in umetnim gnojilom.

TRGATEV NA BRIČU

Na državnem kmetijskem posestvu na Briču bodo letos imeli prvič polno trgateg na štirih hektarih novih vinogradov. Predvidevajo, da bo dala vsaka trta povprečno po 4 kg grozdja. Ker pa menijo, da bodo na nadaljnjih 24 ha natrgali dobro četrtino običajnega pridelka, bodo letos, po približni oceni, samo na Briču pridelali okrog štiri in pol vagona sortnega vina, na področju celotnega njihovega posestva pa okrog 7 do 8 vagonov najboljšega istrjanca različnih sort. Upati je, da bo zaradi sedanjega izredno toplega vremena letošnja trgateg na tem področju našega okraja 10 do 14 dni prej kot običajno.

VREMSKI BRITOF

Sedem kubičnih metrov hladnega prostora bo Vremcem v veliko zadovoljstvo. Doslej so namreč klali le enkrat v tednu, meso pa so prodajali samo ob petkih in sobotah. S tem, da je kmetijska zadruga nabavila hladilnik, ki stane 850.000 dinarjev, se bo promet v mesnici znatno povečal. Hladilnik bodo montirali v teku dveh mesecev.

Priprave za gradnjo gospodarskega poslopja kmetijske zadruga, ki so se zavlekle zlasti zaradi zakasnele odobritve investicijskega kredita, so vendarle napredovale v toliki meri, da je zadruga lahko razpisala prvo javno licitacijo za oddajo gradbenih del. Če bo licitacija uspešna, bodo verjetno že letos začeli kopati temelje. -er

PRED NOVO

KRVODAJALSKO AKCIJO

Potem ko je občinski odbor RK v Divači na nedavni seji razpravljal o delu v Tednu borbe proti TBC, je bilo dokaj govora o pripravah na krvodajalsko akcijo, ki bo predvidoma konec oktobra in v začetku novembra. Znano je, da se je prebivalstvo divaške občine že nekajkrat odzvalo tej plemeniti akciji. Da bi bila ta akcija čimbolj uspešna, je občinski odbor RK imenoval poseben odbor, ki bo zbiral prostovoljne krvodajalce. -er

DIVAČA

Divačani so dolgo upali, da bodo nove štiri učilnice, ki jih gradi SGP Kraški zidar iz Sežane, izročene svojemu namenu že prve dni septembra. Zaradi pozne izdelave vrat in okenskih okvirov pa se bodo dela zavlekla še za mesec dni.

Da bi kljub vsemu začeli s poukom, so se šolski odbor, upraviteljstvo šole in občinski ljudski odbor odločili, da bo pouk začasno v zasilnih prostorih. V ta namen so opremili del telovadnice, šolsko sobo nadzorništvu proge JŽ in sobo v privatni hiši. Čeprav bo oddaljenost učilnic povzročala težave zlasti pri predmetnem pouku v petem in šestem razredu, bo vendarle škoda neprimerno manjša, kakor če bi s poukom odlašali še nekaj tednov. -er

Kaj pravijo drugod...

POMURSKI VESTNIK

ZVEDELI SMO

... da so pretekli teden namestili v soboškem industrijskem podjetju »Panonija« velike električne škarje, s katerimi bo mogoče rezati tudi 5-milimetrsko pločevino. Doslej so se posluževali v Panoniji ročnih škarj. Nove električne škarje je izdelal znani konstruktor Anton Mulec iz Zreče. V Panoniji sodijo, da bodo nove škarje, ki so narejene pravzaprav iz odpadnega materiala, za polovico cenejšje, vendar veliko boljše od podobnih škarj industrijske izdelave.

CELJSKI TEHNIK

V CELJU BOMO IMELI NOVO KRPALNICO

V Ključavničarskem bloku v Celju se pripravljajo nova krpalnica, ki bo urejena po principih sodobne servisne službe. V tem bloku bo poleg krpalnice še pralnica in likalnica.

V Celju je bil problem najti šiviljo, ki bi poceni krpala perilo in predelala kako oblekco za otroka. Zato bodo ta servis celjske gospodinjne gotovo navdušeno pozdravile. Usluge bodo minimalne — krile bodo samo dejanske stroške.

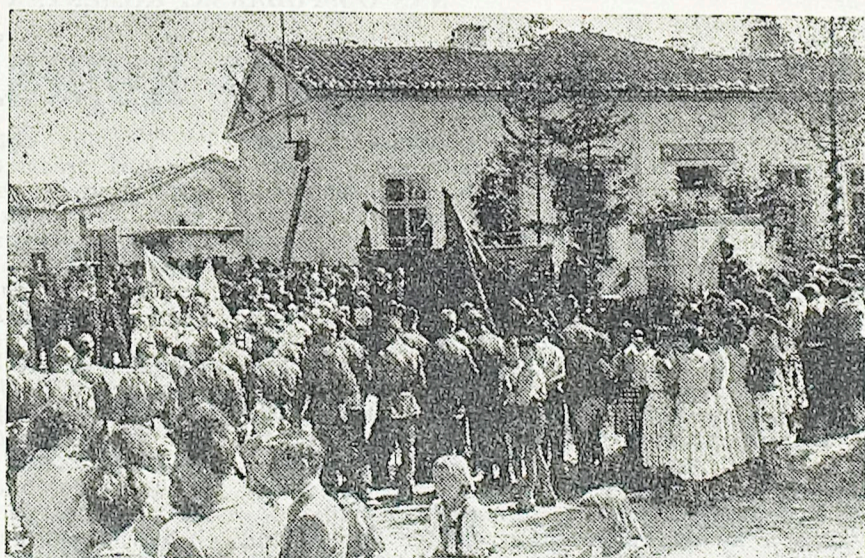
Za ta servis ima polno razumevanje tudi ObL.O Celje, ki je v te namene dotiral 200.000 din. Servis bo uredila stanovanjska skupnost skupno z Društvom za napredek gospodinjstva v Celju. Prostori bodo urejeni v najkrajšem času, tako da bo konec septembra servis že služil svemu namenu.

GLAS GORENJSKE

PRVI USPEHI SODELOVANJA MED ZADRUGAMI IN ZADRUGAMI

Po podatkih, ki smo jih dobili na Okrajni zadrugi zvezi, so bili letos pri sodelovanju kmetov-zadružnikov in kmetijskih zadrug doseženi lepi uspehi. Pogodbeno je sadilo krompir 346 proizvajalcev v 36 zadrugah na 144 ha, pšenico 584 proizvajalcev iz 32 zadrug na 263 ha in sadje 73 proizvajalcev iz 9 zadrug na 59 ha površine. Skupaj so sodelovali z zadrugami 1003 kmetovalci, ali 14 odstotkov vseh kmetovalcev v okraju.

Pravkar sklepajo predstavniki kmetijskih zadrug pogodbe za gojitev pitane živine. Ugodnosti rezultatov te akcije so zelo doodani.

Minulo nedeljo so v vasi Šembije pri Ilirski Bistrici, ki je bila med osvobodilno vojno kljub bližnji močni sovražnikovi postojanki ena izmed najbolj zavednih slovenskih vasi in je dala tudi sama velik prispevek v krvi za osvoboditev, odkrili spomenik v boju padlim vaščanom in žrtvam fašističnega nasilja. Spomenik stoji na lepem prostoru sredi vasi pred šolo. Odkritja so se razen vseh vaščanov udeležili tudi številni gosti iz Ilirske Bistrice in Kopra. Na slavlju je govoril sekretar ObK ZK Ilirska Bistrica Ivo Valentič-Savo, sodelovali pa so tudi godbeniki, pevci in domači recitatorji ter odred JLA. Za dobro organizacijo in veliki trud okrog postavitve spomenika ter lepe proslave sta bila deležna posebnega priznanja vaščana Drago Keber in šolska upraviteljica Kebrova

RAZŠIRJENA SEJA UO ZAVODA PRIMORSKE PRIREDITVE

Zadovoljiva bilanca in lepi načrti

(Nadaljevanje s 1. strani)

ujelo korak s splošnim kulturnim življenjem in hotenjem, da nihče ne bo več gledal nanj s pomilovalno prizanesljivostjo. Mi, ki tu živimo, se ne bomo več počutili tako strašno prikrajšane in odrezane od večjih kulturnih središč, tujcem se zdi samo po sebi umevno, da jim nudimo kaj več kot kranjsko klobaso in dobro vino ob sinjem Jadranu, številni člani naših delovnih kolektivov, ki imajo ob slovenski obali po čim več domov, kjer iščejo sonce in zdravje, pa so prijetno presenečeni. Se več: hiter gospodarski razvoj naših krajev terja številne strokovnjake, ljudi s širšo izobrazbo in večjimi zahtevami. Je že res, da ljudi najprej zanima dandanes stanovanje, nato plača, ampak niso redki tudi tisti, ki žalujejo za izgubljenimi kulturnimi dobrinami večjih središč. Koliko lažje jih bo prepričati, če jim bomo govorili o Primorskih prireditvah. Ta zadnja misel ni moja, ampak jo je, gotovo iz izkušnje, povedal predsednik piranske občine tovariš Davorin Ferligoj.

Danes je torej popolnoma odveč kakršnokoli govorjenje ali prepričevanje, ali so nam te prireditve potrebne ali ne. Sprejeli smo jih kot dvig svojega kulturnega standarda, od nas to pričakujejo tujci in terjajo gospodarske in turistične potrebe. Toda je že tako, da mora človek narediti po prvem koraku tudi drugega. Primorske prireditve imamo, imamo Zavod, ki jih organizira,

Nabratko

KULTURNO REVIJO PRAVLJAJO V MARIBORU od 20. septembra do 4. oktobra. Mariborski likovni umetniki bodo razstavljali izbrana dela, gosta bosta kiparja Stojan Batič in Drago Tršar, domača Drama bo začela novo sezono s Cankarjevimi »Hlapci« v režiji V. Skrbinška. Muzej NOB prireja razstavo »Boji za severno mejo 1918-19«, Pokrajinski muzej pa razstavo dijaških listov od leta 1846 dalje. Razen tega bo več glasbenih in drugih kulturnih gostovanj.

III. MEDNARODNI KNJIŽNI SEJEM bo letos v Beogradu od 21. do 26. oktobra. Po dosedanjih prijavah bo sodelovalo 64 domačih in 40 tujih založb z več kot 20.000 knjigami. Posebna razstava bo posvečena razvoju cirilice.

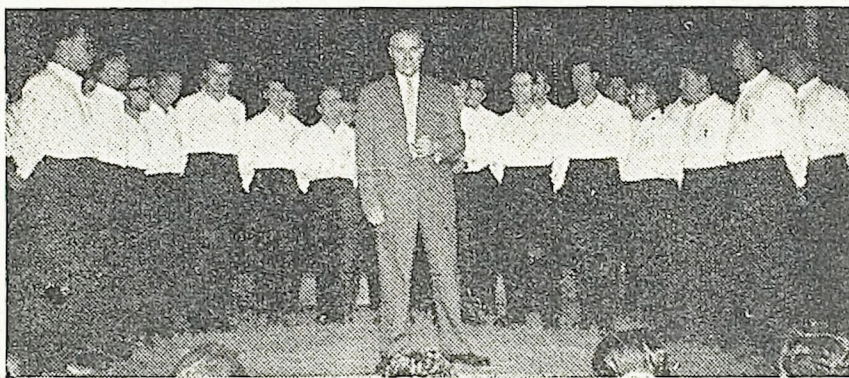
LETOŠNJE IX. DUBROVNIŠKE POLETNE IGRE so bile zelo uspešne. Skoraj 60.000 obiskovalcev (od tega 44% tujcev) si je ogledalo 62 prireditev (32 dramskih, 24 simfoničnih in solističnih koncertov, opernih in baletnih predstav, 6 folklornih). Med najbolj obiskanimi predstavami je bil Shakespeareov »Hamlet«, Držičev »Skup«, Goethejeva »Ifigenija na Tavridi«, predstave beogradske Opere in baleta, solistični koncert Davida Ojstraha ter folklorna nastopa beogradskega Kola in zagrebškega Lada.

DOLENJSKI KULTURNI FESTIVAL v Kostanjevici na Krki je letos tretji in traja od 6. septembra do 5. oktobra. Prireditve bo 14, večinoma ob sobotah in nedeljah zaradi izrazito kmečkega okolja. Gostujejo: Drama in Opera SNG iz Ljubljane, Opera HNK iz Zagreba, SLG iz Celja, Akademski folklorna skupina »France Marolt«, slovenski književniki, prosvetna društva iz Kostanjevice, Metlike iz Novega mesta, kulturna skupina brigadirjev z avtoceste in bratje Aveniki. Razen tega bo v tem času še razstava slovensko-hrvatskega kmečkega upora ter razstava slovenskih slikarjev.

•SLOVENSKI JADRAN•
v vsako hišo Slovenskega Primorja!

želimo kvaliteto, iščemo tipiko in bi radi dali vsemu temu svojstveni pečat. »Vidite, to je pa lahko samo pri nas,« bi potem rekli ponosno. Zato pa je potrebno veliko več kot dobra volja in prizadevnost: tehnična oprema, dobra organizacija, propaganda. Skupni imenovalci vsega tega je — denar. Trenutno ga Zavodu primanjkuje, toda upajmo, da bo ob razumevanju oblastnih in družbenih forumov uspešno rešeno tudi to vprašanje. Prav gotovo se ne bo ob tej čeri razbila barka, ki je pokazala tolikšno koristnost in življenjskost.

Na najbolj bistveno vprašanje, kar zadeva kvaliteto in namen samih prireditev, je opozoril UO Zavoda predsednik republiškega Sveta za prosveto in kulturo Boris Kocjančič — razlikovanje zimske in letne sezone. Pri sestavi programa zimske sezone naj organizatorji upoštevajo zlasti stalno, domače prebivalstvo. Z drugimi besedami, poudarek je na kvaliteti, kulturni vzgoji, povezavi s kulturnim dogajanjem večjih mest. Drugače pa je poleti, ko so prireditve bolj namenjene turistom. Nikakor to ne sme biti zgolj podaljšana zimska sezona.

V soboto, 13. t. m., je imel v koprskem gledališču koncert slovenskih narodnih in umetniških pesmi moški pevski zbor DPD Svoboda Maribor-Tezno. Zbor vodi dirigent Avgust Živko, sestavljajo pa ga večinoma mlajši ljudje, kakor vidite na naši sliki. Zal je bil obisk zelo slab, kar je ob sobotah zvečer v Kopru običajen pojav

Prevladujejo naj glasbene in folklorne prireditve, pestre in privlačne, atraktivne, kot je rekel tovariš Kocjančič. Pri tem bi lahko tudi upoštevali ljudsko-prosvetno dejavnost, kvalitetno seveda. Misli, ki jih velja odločno upoštevati.

Predstavniki občin so si bili edini v mnenju, da so Primorske prireditve do zdaj zadovoljive, da jih velja razširiti še na druge kraje, zlasti pa, da je treba Zavod dokončno tehnično opremiti, da bo vsem tem nalogam kos. Kajti do zdaj je Zavod opremljen le 50%, je rekel predsednik UO Ivan Mavsar, čeprav so nabavili letos 800 stolov, prenosni svetlobni parka in začetek ozvočenja. Pri popolni tehnični opremitvi Zavoda bi odpadle še nekatere današnje pomanjkljivosti, denarna sredstva bi bila sproščena za dvig kvalitete.

Na seji so se tudi dotaknili vprašanja repertoarja bodoče zimske in III. poletne sezone. Vendar se mi zdi, da o tem še ne bi kazalo spregovoriti podrobneje (čeprav je po besedah in predlogih tovariša Mavsarja soditi, da so o tem že temeljito razmišljali),

Trideset let plodnega dela

OB 50-LETNICI ROJSTVA MIŠKA KRANJCA

Dne 15. septembra t. l. je praznoval 50-letnico svojega rojstva Miško Kranjec, eden najpomembnejših ustvarjalcev povojne slovenske proze.

Kranjčeva življenjska pot je pot zvestega borca za pravice in izboljšanje skrajno bednih socialnih razmer prekmurskega kmeta in proletarca — pot komunista. Zaradi svojega političnega dela je že zgodaj okusil preganjanje tedanjih oblasti, moral se je pogosto seliti in bil je tudi zaprt. Ob madžarski okupaciji Prekmurja leta 1941 se je takoj pridružil narodnoosvobodilnemu gibanju. Po vojni je bil direktor ZKS in ko se je ta združil s Cankarjevo založbo, je prevzel vodstvo nove Cankarjeve založbe.

Pisateljski opus Miška Kranjca je izredno bogat, saj obsega približno 30 knjižnih izdaj, od katerih je izšlo po vojni nič manj kot polovica. Številne novele, članki in polemike pa v našem revijalnem in časopisnem tisku.

Kranjčeva dela obravnavajo skoraj izključno rodno Prekmurje s svojstvenimi ljudmi, kmeti in sezonskimi delavci — polproletariatom. Z globoko pisateljsko prizadetostjo, združeno z nenavadno navezanostjo na zemljo in prepletano z njemu svojstveno liriko, slika predvojno Prekmurje pod tiranijo madžarskih grofov, medvojno partizansko gibanje in zla-

sti še povojno problematiko naše vasi. V obsežni trilogiji s skupnim naslovom »Povest o oblasti« nam v časovnem razporedju prikaže prekmursko vas: med vojnama in v NOB v »Pisarni« (1950), v romanu »Pod zvezdo« dobo delovanja aktivistov, boleče spremembe v miselnosti in navadah prekmurskega kmeta, roman »Zemlja se z nami premika« pa pokaže miren, naraven prehod naše vasi v dobo socialističnih odnosov.

Pisatelja Miška Kranjca odlikuje zdrav realizem in prizadevanje, da bi bil s človekom do sledno pravičen in pošten. V nekaterih povojnih delih je zgrešil prekmurskega človeka, ni šel v korak z njegovim resničnim razvojem, čeprav si je to prizadeval, vendar pomeni njegovo zadnje tiskano delo, povest »Macesni nad dolino«, odločen preobrat v njegovem pisateljskem ustvarjanju, spet je našel sodobnega človeka. Kljub številnim dosedanjim delom je Kranjec še vedno poln načrtov in snovanj, saj prav v zadnjem času snuje tetralogijo »Prikovani smo na rodna tla«, ki bo v svoji končni izvedbi eno naših najobsežnejših literarnih del.

-lobin

Iz naše

LJUDSKOPROSVETNE DEJAVNOSTI

ker bodo še številne spremembe. Za to nam je porok že dejstvo, da bo upravni odbor v kratkem imenoval umetniški svet in nekaj pododborov — tehničnega, finančnega, za propagando. Razen teh tudi pododbove v mestih, kjer so prireditve. V današnji fazi razvoja Zavoda je to že nujno.

Za zaključek poročila samo še želja, da bi naše Primorske prireditve ob vseh številnih festivalih in igrah našle svojo pot in svoje fiziognomije, da bi izklesale svoja dva obraza: zimsko in poletno sezono.

Z. L.

NAŠI ŠOLSKE PROBLEME

Cilj: vsi učenci naj bi uživali direktni pouk

(Nadaljevanje)

Če se poleg zdravja učencev tudi spomnimo vprašanja: kakšna pa je dejanska vzgojna in izobrazbena stopnja učenca, ki je vseh osem let presedel v isti učilnici, pri istem učitelju in z istimi součenci? Ali je mar potem čudno, da komisije v obveznih tečajih predvojaške vzgoje ugotavljajo, da je do 16% mladincev polpismenih: zlogujoče berejo, še težje pa napišejo najbolj preprost stavek po nareku, ker so še te šibke osnove pozabili v času treh let, odkar so izstopili iz šole? Pri tem ni moč zanikati odgovornosti učiteljev, vendar pa je le-ta drugotnega značaja glede na pogoje dela in stanje nižeorganiziranih šol, kjer po sili razmer večinoma poučujejo začetniki, katerih delovni rezultati običajno niso na višini. In če končno opozorimo na dejstvo, da približno 90% učencev nižeorganiziranih šol konča svojo obveznost nekje v IV. ali V. razredu in jim je zato dejansko zaprta pot v vsako obrt in nadaljnje šolanje sploh, lahko vsak pameten človek spozna vse zlo, ki izvira iz nižeorganiziranih šol. Ali mar ni to končno zločin nad otroki, če bi še naprej dopuščali takšno stanje?

Reorganizacija in naši občinski ljudski odbori

Ako po vsem tem pregledamo, kaj so doslej storili na reorganizaciji šolske mreže posamezni občinski ljudski odbori kot ustanovitelji obveznega šolstva, lahko ugotovimo zelo različne rezultate. Najuspešnejše so zvedli toliko pomembno družbeno politično nalogo v občini Sežana, razmeram in okoliščinah primerno so pristopili k temu delu tudi drugi občinski ljudski odbori, izjemo Hrpelj, kjer ni doslej opravlj-

nega prav ničesar. Komentar o tem prepuščamo javnosti.

V celoti je bilo v merilu okraja ukinjenih v preteklem letu 12 nižeorganiziranih šol, 4 so bile upravno in pedagoško združene s sosednjimi šolami, v Izoli pa sta iz prejšnje nižje gimnazije in osnovne šole nastali dve polno razviti osemletni šoli. Tako se je številčno stanje od prejšnjih 125 znižalo ob koncu šolskega leta 1957/58 na 110 šol. Kljub temu pa je

Piše: RUDOLF KOBOLT

še vedno ostalo nekaj nižeorganiziranih šol, katerih ne bo mogoče ukinjati zaradi prevelike oddaljenosti (nad 4 km), dokler ne bo urejeno prevažanje učencev. Tako je od sedanjih 110 šol še vedno ostalo 67 nižeorganiziranih, kar pomeni 61%, torej znižanje za 26% od prejšnjih 87%. Po vsem tem je razumljivo, da šolska mreža še ni do kraja izoblikovana; vendar le ni mogoče ostati pri 61% nižeorganiziranih šol, ker bi bili učenci teh šol običajno zastopani v odnosu do sovrstnikov v večjih središčih z razvitimi šolami, kakor tudi v odnosu do povprečnega slovenskega otroka.

KONKRETNI PRIMERI

V ilustracijo stanja razvitosti obveznega šolstva po občinah našega okraja navajamo odstotek učencev, ki uživajo najbolj razvit, to je direktni pouk. (Pri direktnem pouku poučuje v eni učilnici učitelj le en razred, medtem ko pri indirektnem ali kombiniranem pouku poučuje hkrati dva ali več razredov v eni učilnici). Kombiniran pouk imajo vse nižeorganizirane šole.

Pregled po občinah: Izola — 3 šole : 96%, Piran — 6 šol : 94%, Sežana — 12 šol : 77%, Koper — 30 šol : 64%, Postojna — 11 šol : 54%, Ilirska Bistrica — 13 šol — 54%, Pivka — 11 šol : 52%, Divača — 9 šol : 38% in Hrpelje — 15 šol : 32%.

Iz tega pregleda je razvidna

razvitost šolstva po občinah in obenem naloge, ki stojijo posebno pred nekaterimi občinami pri nadaljnjem oblikovanju šolske mreže. To toliko pomembno delo bodo opravljali na temelju Zakona o šolstvu, ki daje obvezni osemletni šoli v vsej državi enoten naziv — osnovna šola. Le-ta ima v svojem sestavu tri stopnje: nižjo, srednjo in višjo. Nižja stopnja obsega prve tri razrede, srednja IV. in V. razred, višja pa zadnje tri razrede (VI., VII. in VIII.). Medtem ko imata nižja in srednja stopnja razredni pouk (v razredu poučuje le en učitelj), ima višja stopnja predmetni pouk (poučuje več učiteljev po predmetih, praviloma z višjo oziroma visoko izobrazbo, torej predmetni učitelji oziroma profesorji).

(Nadaljevanje na 6. strani)

Velika prelomnica v otrokovem življenju je, ko začne hoditi v šolo. Konec je brezskrbnih dni in igre, začne se učenje in skrb. Na sliki: v koprski osnovni šoli prvi dan pouka. Začudeno ogledujejo male očke prostor in klopi, ki jih bodo zdaj družile še veliko dni, v lepih in hudih trenutkih

S SEJE OO ZVEZE ŽENSKIH
DRUŠTEV IN ZVEZE ZADRUŽNIC

Čim več žena v nove zadružne svete

(Nadaljevanje s 1. strani)

V zadrukah je vprašanje članstva sploh problem zase in sedaj je najlepša priložnost, da to vprašanje čimbolje rešimo. Bodoči člani svetov namreč morajo biti tudi člani zadruga, zato je treba izvesti temeljito akcijo za množično vključevanje v zadruga. Prav žene bodo lahko našle v bodočih zadružnih svetih eno izmed glavnih torišč svojega delovanja in bodo lahko pomagale pri ureditvi razbremenitve, o kateri toliko govorimo. Vlaganje večjih sredstev v kmetijstvo bo zahtevalo tudi pravilno in odgovorno razporeditev le-teh, pri čemer bo le aktivno sodelovanje in soodločanje žena pripomoglo k dvigju življenjskega standarda kmetov in delavskega razreda.

V svoji razpravi so žene veliko govorile o pomenu volitev v zadružne svete in zlasti članice zadruga o perečih vprašanjih, s katerimi se srečujemo vsak dan. Povedale so, da jim na sestankih očitajo, da se premalo zanimajo za te probleme in marsikje je najti ukoreninjen predsodek proti ženinemu javnemu udejstvu. Čeprav nam statistični po-

datki govore, da so 60% vseh kmečkih proizvajalcev žene, vendar najdemo v upravnih odborih vseh zadrug le okrog 500 žena. Zanimiv je tudi podatek, ki ga je povedala tovarišica *Vodopivčeva, namreč, da niti 20% žena, ki delajo v kmetijski proizvodnji, ni vključenih v zadruga. Tu vidimo, kako velike naloge še čakajo politične, družbene in strokovne organizacije in društva za vključevanje žena v zadruga, za prepričevanje, naj žene kandidirajo za zadružne svete in kar je najvažnejše, naj bodo žene tudi izvoljene. Žalostno je že dejstvo, da imamo v Sloveniji najmanj žena v občinskih ljudskih odborih v vsej državi. Te slabe izkušnje lahko dobro izkoristimo pri volitvah v zadružne svete.

Slišati je bilo pripombe na račun odkupa in blagovnega prometa, o vprašanjih kooperacije, o pravilnem delu zadružnih poslovnih zvez. Žene so tudi govorile, da ljudje povsod nimajo zaupanja v zadruga, ker jim premalo nudijo. Posebno ženam. Rešitev tega vprašanja pa je ponovno izzvenela v potrebi, da bi moralo čimveč žena v zadružne

svete. Pri tem delu naj se žene zadružnice povežejo z ženskimi društvi, kajti njihove naloge in cilji so skupni.

Sklep te razprave je bil, naj se ženska društva in odbori zadrugnic takoj povežejo z aktivni za volitve pri odborih Socialistične zveze na terenu. K tej akciji naj pritegnejo še kmetijske strokovnjake, ki bodo na predvolilnih sestankih ljudem govorili o problemih v našem kmetijstvu, o naših uspehih, potrebah in pomanjkljivostih.

Predsednica OO Zveze ženskih društev Katarina Vehar je predlagala okvirni načrt dela za prihodnjo sezono in proračun okrajnega odbora za prihodnje leto. Program objavljamo v posebnem članku. Dobro bi bilo, če bi programe dela sestavila tudi posamezna ženska društva. V ta namen naj čimprej skličejo sestanke upravnih odborov in povabijo zastopnico tajništva.

Ob zaključku sestanka so se žene še pogovorile o obisku Zagrebškega velesojma, ki ima tokrat za žene posebno privlačnost — revijalno razstavo »Družina in gospodinjstvo 1958«, ter o imenovanju delegacije, ki naj bi se udeležila proslave 15. obletnice prvega kongresa AFŽ v Novem mestu in odkritja spominske plošče znani partizanski borki Katji Rupena v Mirni peči.

Trije modeli dnevnih in večernih oblek. Linija je seveda taka, kot jo predpisuje moda za sezono 1958/59: visok pas, v bokih neoprijeto in kratko krilo

Osnutek programa dela okrajnega odbora Zveze ženskih društev

Naloge okrajnega odbora Zveze ženskih društev naj bi bile naslednje:

1. Organizirati v vseh večjih tovarnah aktivne žene, na vasi pa krožke zadrugnic.

2. Aktivno sodelovati v pripravah za volitve v zadružne svete. Čim večje število žena vključiti v članstvo zadrug in da bo izvoljeno primerno število žena v zadružne svete.

3. Sklicati občni zbor. Na občnem zboru obravnavati probleme, ki jih bo nakazal republiški občni zbor v zvezi z razvojem stanovanjskih skupnosti.

4. Skrbeti in spodbujati žene, naj aktivno sodelujejo v družbenem upravljanju.

Vse žene, ki sodelujejo v organih oblasti in svetih, naj se borijo, da se drobni življenjski problemi iz komunalnega in socialnega področja hitreje rešujejo.

Žene naj zlasti vplivajo, da se v okviru stanovanjskih skupnosti rešujejo problemi, ki so najbolj pereči in da se z organizacijo različnih servisov čimprej in čimveč razbremenijo delovna žena.

5. Nadaljevati akcijo za izboljšanje družbene prehrane.

6. Sodelovati s trgovsko mrežo

s pomočjo potrošniških svetov za izboljšanje preskrbe in znižanje cen.

7. Predlagati občinskim ljudskim odborom, naj ustanovijo gospodinjstvene pospeševalne centre. (Društva naj skupno z Zavodom za pospeševanje gospodinjstva organizacijsko pripravijo in dostavijo občinskimi ljudskimi odborom predloge za ustanovitev).

8. V zvezi z naštetimi nalogami bo okrajni odbor Zveze ženskih društev organiziral vrsto posvetovanj o različnih problemih, in sicer: o problematiki in delu stanovanjske skupnosti, o preskrbi in prehrani, o stanovanjski izgradnji itd. Na taka posvetovanja bo razen svojih članic okrajni odbor vabil žene, ki sodelujejo v organih ljudske oblasti.

9. Okrajni odbor Zveze ženskih društev bo skrbel za širjenje gospodinjstvenih, zdravstvenih ter vzgojnih literatur.

10. Organizirati za članice okrajnega odbora Zveze ženskih društev, odbore zadrugnic predsednice in tajnice društev, strokovno ekscurzijo za ogled razstave »Družina in gospodinjstvo« na zagrebškem velesojmu, kar naj bi pripomoglo pri reševanju vprašanj v zvezi z družino.

Kozmetika

NAŠ OBRAZ

Če na sprehodu ogledujemo razne vrtove in parke, bomo takoj opazili, kje jih neguje dober vrtnar in kje ne. Pri slabem vrtnarju se bohoti plevel, pota so neurejene in že prvi vtis nam potrdi, da se nihče ne briga za urejevanje. Prav tak vrt je naš obraz, ki potrebuje vrtnarja, da čisti plevel in urejuje poti, ki nastanejo z leti na še tako lepem in nežnem obrazu.

Ze prvi pogled na kako osebo nam pove, ali neguje svoj obraz. Negovan obraz, pa čeprav je oseba že v letih, je videti čil, prijeten, koža je čista. Pravilna nega je pripomogla temu cilju. Na negovanem obrazu ne vidimo raznih zajedalcev, ni grdih madežev in bradavic, tudi ne nepotrebnih dlačic, ki obraz le postarajo. Tudi gub ni, ali pa so vsaj omiljene. Tak obraz vsakega mu človeku ugaja.

In prvo, kar pogleda človek pri vsaki ženski, je obraz. Če ima žena čist obraz, urejene lase in snažne roke, že s tem napravi na vsakogar prijeten vtis. Res je, da je obraz obenem zrcalo naše notranjosti, dobrote, srčne kulture, duševne discipline. Zato stremimo, da bi svojo notranjost uredili, umirili, očistili. Prav je, da enako ravnamo s svojo zunanostjo. Rekla sem, da vpliva notranja umirjenost na zunanji videz, res pa je tudi obratno, da naš zadovoljivi estetski videz ugodno vpliva na naše počutje.

Da dosežemo ta cilj, bi bilo potrebno, da se enkrat kritično pogledamo v lice. Kontrolirajmo svoj obraz, roke, nohte, lase itd. Pri tem si predstavljajmo, da opazujemo nekoga drugega. Tako bomo prav gotovo našli marsikaj, kar nam ne bo ugajalo in kar bi na drugi osebi grajali. Če pa za to nismo dovolj kritični, se zaupajmo osebam, ki so se za to usposobile. Uspeh bo popoln le, če kozmetičarki zaupamo, če ne dvomimo v njeno dobro voljo in znanje, ki nam bo pomagalo, da popravimo ali ublažimo napake v obrazu ali na telesu.

Mnogi ljudje sami eksperimentirajo z različnimi domačimi pripomočki. V tej ali oni reviji ali časopisu berejo, kaj je koristno za kožo. To bi bilo popolnoma pravilno, če bi vedeli, kakšno kožo imajo. Prav v tem pa najbolj grešijo. V enem prihodnjih člankov vam bom skušala razložiti, koliko in kakšne vrste kože imamo in kaj kateri koži najbolj ustreza. Za danes bi omenila samo to: kdor misli, da bo z vsak-

danjim umivanjem obraza že dosegel cilj, to se pravi, da bo imel popolnoma čist obraz, se moti. Vsakdanje umivanje res osveži in površno očisti kožo. Resnično čiščenje pa je dolga procedura, ki zahteva disciplino samega sebe. Mazanje z različnimi lepotili, pudri itd. ni potrebno, ker to ni nega, pač pa lepotičenje. Pod nego pa razumemo poseben način, s katerim dosežemo brez vsakih lepotil čedno zunanost.

V inozemstvu sem imela priložnost, videti več načinov negovanja obraza: francoskega, nemškega, angleškega, dunajskega, ameriškega. Vsak ima svoje posebnosti. Osebo se mi zdi najbolj kombinacija dunajskega in nemškega načina, brez posebnega lepotičenja in lišpa. Krema, čistilno mleko, morda še črno in rdeče črtalo, to pa je tudi že vse, kar uporabljajo naše žene. Za lepotičenje, kot je v navadi po velemestih (razni Make-up, umetne trepalnice, obrvi in podobno), je potrebno mnogo prakse in okusa, da obraza ne popačimo. Za moj okus je pač najlepše imeti naravni izraz obraza z lepo očiščeno kožo.

Vera Hönigsman

Jesenska obleka, katere svojevrstnost je stoječ ovrtnik in ohlapni život. Take obleke so prikladne, dokler hodimo še brez plašča

CVETAČNA SOLATA Z V TRDO KUHANIMI JAJCI

2 cvetači, slan krop; 1/2 dl olja, kis po potrebi, 1 čebula, zelen peteršilj, 2 žlici gorčice, 2 v trdo kuhani jajci.

Cvetači operemo in skuhamo v slanem kropu. Kuhani razrežemo na manjše cvetove, jih stresemo v skledo, prelijemo z marinado, narahlo premešamo in obložimo z rezinami v trdo kuhanih jajci.

Marinada: Drobno sesekljani čebulki primešamo k's, nekaj žlic vode, prevremo, ohladimo, dodamo gorčico, sesekljan peteršilj in olje.

MEŠANA SOLATA S HRENOVKO

1/2 kg svežih paprik, 1 kg svežega paradiznika, 1/2 kg krompirja, 2 čebuli, zelen peteršilj, 2 in pol hrenovki, 1 dl olja, 1 dl kisa, 3 stroke česna.

Opran krompir skuhamo, olupimo in ko se ohladi ga zrežemo na kocke. Na kocke zrežemo tudi oprano papriko in paradiznik, dodamo drobno sesekljan zelen peteršilj, čebulo in na tanke kolobarčke zrezane, kuhane in ohlajene hrenovke; prilijemo olje, k's, posolimo in dobro zmešamo.

Pereče vprašanje: šolski prostor

(Nadaljevanje s 5. strani)

POPOLNO RAZVITE IN NA NJO NAVEZANE ŠOLE

Ker bo v posamezni občini le v večjih krajih popolno razvita osnovna šola (to je taka, ki ima v VIII. razredu svoj oddelki), bodo na njo navezane vse okoliške šole, ki imajo v svojem sestavu nižjo ali srednjo stopnjo. To navezanost je treba razumeti tako, da n. pr. učence, ki uspešno končajo okoliško šolo srednje stopnje v V. razredu, nadaljuje šolanje pri predmetnem pouku v VI. razredu na popolno razviti osnovni šoli; le-ta dobi s tem značaj srednje osnovne šole s širokim zahtevanjem na njo navezanih okoliških šol.

V tem pojasnilu so tedaj obsežna organizacijska načela, na katerih bodo v prihodnje oblikovali šolsko mrežo v smislu reforme.

LETOS V KOPRU IN POSTOJNI

Nekaj je v tem smislu že storjenega z novim šolskim letom 1958/59. Medtem ko so že lani združili osnovne šole z dotedanjimi nižjimi gimnazijami v enotno osemletno šolo povsod v okraju, razen tam, kjer je obstajala popolna gimnazija in je leta prišla letos na vrsto. Tako so iz bivših popolnih gimnazij v Kopru in Postojni izločili prve štiri razrede in jih priključili novo oblikovani osnovni šoli. Kjer priključeni razredi tvorijo višjo stopnjo in je pouk za sedaj na istem to je starem nižnjem gimnazijem učnem načrtu. V tem prehodnem obdobju tedaj višja stopnja nove osnovne šole še dve leti ne bo doživela vsebinske spremembe. Prav tako bo nova gimnazija s štirimi razredi kot splošno izobraževalna šola II. stopnje delala v tem in verjetno še v naslednjem šolskem letu po starem učnem načrtu. Naenkrat uvesti nove učne načrte v ves sistem splošnoizobraževalnega šolstva je nemo-

goča stvar: novo šolo je potrebno graditi iz temeljev in postopoma. Reorganizacijo dosedanje popolne gimnazije so spremljale razne neveselosti, ki so značilne za prehodno obdobje. Tako so ob razmeščanju učnega osebja n. pr. nekateri profesorji in predmetni učitelji iz dosedanjih gimnazij smatrali za poniževalno sprejeti delo na novi osnovni šoli, čeprav bi učili iste dijake po istem učnem načrtu, vendar pod drugim nazivom šole v širšem pedagoškem kolektivu. Mar bi kdo pričakoval, da celo prosvetni delavci, čeprav posamezniki, ne razumejo ciljev šolske reforme?

BORBA ZA ŠOLSKI PROSTOR

Ob reorganizaciji obveznega šolstva pa je potrebno opozoriti na vedno bolj pereče vprašanje šolskega prostora, posebno v naših občinskih središčih. Zaradi naraščajočega dotoka prebivalstva v gospodarska središča, zlasti v obalna mesta, nastaja tod stiska za učilnice, medtem ko ostajajo po vaseh na pol prazne ali prazne učilnice. Posledice tega so številčno šibki oddelki po vaseh in prenatrpani po mestih. Pa ne samo to. Tudi absolutno število šoloobveznih otrok v okraju narašča iz leta v leto in se je v zadnjih treh letih povečalo za 1740 (ali 44 oddelkov po 40 učencev). Tako bodo po sili razmer morali imeti v Ilirski Bistrici letos pouk v treh izmenah. Kakšni bodo rezultati učnega dela v takih pogojih, si je kaj lahko predstavljati.

Glede na gospodarske možnosti v bližnji bodočnosti predvideva okrajni petletni perspektivni plan po naslednjem prednostnem redu le: 1. zgraditev šolskega poslopja v Ilirski Bistrici, 2. zgraditev šolskega poslopja v Pivki, 3. graditev šolske stavbe v Kopru (Semedela) in 4. nadzidava osnovne šole v Postojni. Iz programa do leta 1961, ki ga je predložil okrajni svet za šolstvo, so morale izpasti vse teledavnice in stanovanjski bloki za učno osebje ob novogradnjah, dovršitev učiteljskega doma v Gračišču, prizidave k obstoječim šolam v Dekanih, Hrpelju in Pliškovi ter vsa finančna sredstva za modernizacijo šolske opreme in učnih sredstev v smislu zahtev reformirane šole. Mimogrede pri tem navajamo nekatere za razvoj šolstva zaskrbljujoče podatke iz proračunov šol za leto 1957 (za tekoče proračunsko šolsko leto so ti podatki labilni): za funkcionalne izdatke (nabavo učnih sredstev, opremo šolskih knjižnic, telesnovzgojnih pripomočkov itd.) je določeno povprečno le 8% vsega proračuna, kar dobiva na primer konkretni odraz v dejstvu, da pride na enega učenca šole v okraju le 7 dinarjev celotnih izdatkov za nabavo materiala in orodja za tehnični pouk.

(Konec prihodnjic)

SE EN SPOMINSKI DAN — TOKRAT V PIVKI

Naš veliki dolg

V nepregledni vrsti proslav ob 11. obletnici priključitve Slovenskega Primorja k Jugoslaviji bo zadnja nedelja v septembru v Pivki odkrita nova kostnica 67 padlim borcem IV. armade. Naš veliki dolg danes je, spomniti se s toplimi besedami neznanih herojev »severne grupacije« IV. armade, ki so nekaj dni pred ciljem žrtvovali svoja življenja za osvoboditev Slovenskega Primorja in Istre.

Težavne naloge, ki so še čakale jugoslovanske narode v boju za uničenje nemškega okupatorja in njegovih pomagačev na naših tleh, so terjale reorganizacijo naše vojske. 1. marca 1945 je bila narodnosvobodilna vojska preimenovana v Jugoslovansko armado. Vrhovni štab pa v Generalštab JA. Istega dne je bila iz 8. korpusa ustanovljena IV. armada, ki je imela v svojem sestavu 19., 20. in 26. divizijo, dalje po eno tankovsko, topniško in inženirsko brigado, polk za zvezo in protitančkovski ter protiletalski divizion; v operativnem smislu pa so bili štabu IV. armade podrejeni še korpusi v zaledju in sicer 11. hrvaški ter 7. in 9. slovenski.

Zagrizenost obrambnih bojev nemških okupatorjev in njihovih pomagačev ter načrtnost teh bojev v precejšnji meri ilustrirajo neštete obrambne linije okoli Hitlerjeve trdnjave, na katerih naj bi si zavezniške vojske skrhalo zobe. Pri poveljstvu »Jugovzhod« je bila izgradnja obrambnih linij poverjena generalmajorju Zimmerju. Prenekaterim so znane »Zvonimirjeva linija«, »državna linija« na področju 17. armadnega zbora, »Südostrwall« na odseku Južne Stajerske, linija na Karnških Alpah in Karavankah, linija v Čičariji itd., itd., ki so vse imele nalogo zapreti pot, ki vodijo iz Hrvaške proti zahodu, in sicer na jadransko obalno področje in v Ljubljansko kotlino. Glavna obrambna linija na reškem bojišču, ki je uporabljala stare italijanske in jugoslovanske bunkerje, se je nazivala »Ingrid«. Z ustanovitvijo njem oporišč v okviru teh obrambnih linij je hotel nemški okupator zapreti dohode v Alpe. Eno takih oporišč je bila Ljubljana.

Prizak zaključnih bojev ne bi bil popoln, če ne osvetlil tudi nasprotni strani. 26. marca 1945 so bile vse nemške enote v Jugoslaviji združene v grupi armad »E« pod poveljstvom generalpolkovnika von Lehra. V Slovenskem Primorju je bil 97. armadni zbor s poveljnikom Küblerjem na čelu. V sestavi tega zbora, ki je šele 25. 4. 1945 prišel pod poveljstvo grupe armad »E«, sta bili 188. in 237. divizija. V Slovenskem Primorju in Istri je bil nadalje višji SS-ovski in policijski vodja Globočnik, ki je imel pod seboj nemške policijske sile, dalje Srbski dobrovoljski korpus (8.000 mož), Djujličev četniški Dinarski divizion (7.000 mož) in nekoliko italijanskih teritorialnih polkov in bataljonov. Srbski dobrovoljski korpus je nadziral železniško progo Trst—Postojna—Ilirska Bistrica. Djujličevi četniki pa odsek železniške proge Sapjane—Ilirska Bistrica. Po prihodu v Istro so bili Srbski dobrovoljski korpus in Djujličevi četniki vključeni v enote SS in kot taki neposredno podrejeni Himmlerju. Od italijanskih neofašističnih enot na ozemlju Istre in Slovenskega Primorja je bilo 5 polkov teritorialne milice, 5 samostojnih policijskih bataljonov in 12 raznih topniških baterij.

V zaključnih operacijah Jugoslovanske armade je dobila IV. armada, ki je prodirala vzdolj jadranske obale, eno najpomembnejših nalog. V okviru zamisli in smernic splošnooperacijskega načrta, po katerem naj bi Jugoslovanska armada čimprej osvobodila Istro, Slovensko Primorje in Koroško ter zajela in uničila na področju Slovenije vse sovražne sile, je Tito postavil pred IV. armado nalogo, da osvobodi primorsko ljudstvo v Istri in Slovenskem Primorju in da obkoli ter uniči 97. armadni zbor in druge enote na tem področju.

Štab IV. armade je svoje enote razdelil na 3 operativne grupe. Naloga srednje operativne grupe je bila, da frontalno napade 97. nemški armadni zbor, desnokrilna in levokrilna operativna grupa pa sta bili zadolženi, da s hitrim prodorom obkolita 97. nemški korpus. V desnokrillski operativni grupi je bila na čelu 20. dalmatinska divizija, ki je bila ustanovljena po kapitulaciji Italije in je imela v svojem sestavu 8., 9. in 10. dalmatinsko ter 5. slovensko prekomorsko brigado, topniški divizion in inženirski bataljon. Pred začetkom splošnooperacijske ofenzive je imela divizija 8.894 borcev, njen komandant pa je bil Bogdan Pecotič. Po prihodu na slovensko mejo se je 5. slovenska prekomorska brigada vključila v IV. korpus. 22. aprila 1945 so se vse tri brigade zbrale na odseku Cabar—Prezid—Draga. Zaradi razvoja fronte je štab IV. armade okrepil severno grupo z namenom, da bi obšla obrambno linijo »Ingrid« in odločilno posegla v obkoljevanje 97. nemškega armadnega zbora na severu. Za izvršitev tega načrta je štab IV. armade okrepil severno grupo zlasti s tanki in topništvom in jo usmeril skupno z 20. divizijo iz Prezida proti Mašunu z nalogo, da bi z zavzetjem sovražnikovih oporišč Pivke in Ilirske Bistrice razbila obrambno linijo na tem odseku.

23. aprila 1945 je 20. divizija z 10. brigado prekorčila staro italijansko-jugoslovansko mejo in brez odpora prodrla do Mašuna, važnega križišča na severozahodnem pobočju Snežnika. 24. aprila so vse tri brigade 20. divizije vršile ogled v smeri Cerklince, Postojne, Pivke in Ilirske Bistrice. S kolono približno 400 mož in s 7 tanki je sovražnik iz postojanke Koritnica (8 km severno od Ilirske Bistrice) napadel položaje 10. brigade na koti 1080 in 1029. Borci so kolono pričakali na svojih položajih, jo napadli in prisilili k umiku potem, ko so ji zadali občutne izgube. Na severnem krilu 4. armade so posegli v borbo še 11. brigada 26. divizije, dva tankovska bataljona, dve topniški bateriji. 25. aprila je 20. divizija že z dvema brigadama operirala zahodno od stare italijansko-jugoslovanske meje. 10. dalmatinska udarna brigada je imela položaje v smeri proti Ilirski Bistrici. In sicer na kotah 1108, 1081, Veliki Devin (k. 1029), Suhi vrh (k. 1175), V. Oštrica (k. 1248), M. Oštrica (k. 1227), del 9. dalmatinske udarne brigade pa je istega dne pri Dedni gorji (k. 1293) zapiral smer proti Mašunu iz Postojne in Pivke. 10. brigada je tega dne ponovno z velikimi izgubami odbila sovražno kolono iz Koritnice. 25. aprila je na prostor vzhodno od Mašuna prišla tudi 2. brigada 43. divizije.

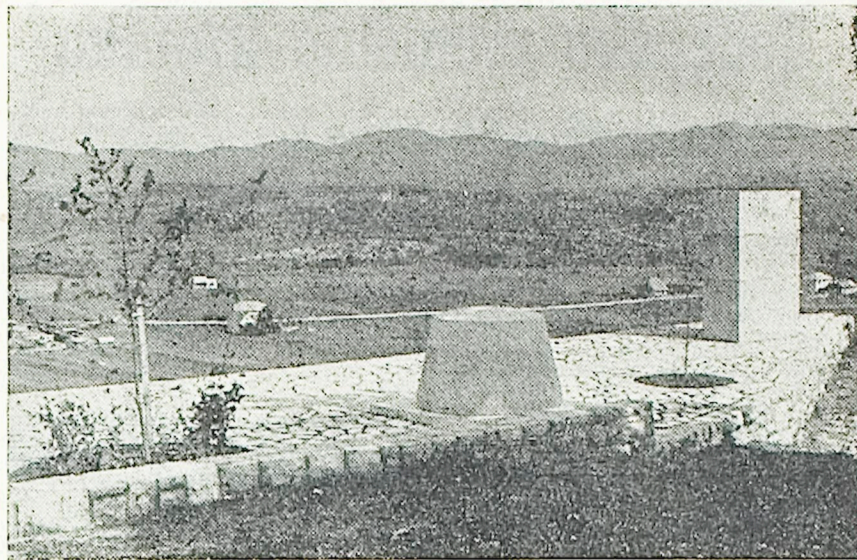
Naslednjega dne, 26. aprila, so vse enote na področju Slovenskega Primorja vključno z IX. korpusom začele ofenzivne akcije. 10. dalmatinska udarna brigada je skupaj z 2. in 4. tankovskim bataljonom in divizijskim topništvom napadla in zavzela močno utrjeno sovražno postojanko Koritnico, takoj zatem pa tudi Knežak in pri tem uničila tri bataljone 9. SS policijskega polka, nemški gradbeni bataljon, razbila pa tudi 5. polk Srbskega dobrovoljskega korpusa in Jevdlevičeve četnike. Z mrakom je 10. brigada prodrla na linijo Prem—Sembij, 2. tankovski bataljon pa do Sembij. Po zavzetju sovražne postojanke Knežak je 4. tankovski bataljon nadaljeval s preganjanjem sovražnika v smeri proti Radohovi vasi in vdrl v Pivko. Med napadom 10. dalmatinske udarne brigade na Koritnico in Knežak je 9. dalmatinska udarna brigada operirala v smeri proti Pivki in preprečevala sovražniku, da bi iz te postojanke poslal pomoč napadenim postojankam Koritnica in Knežak. Po en bataljon 8. in 10. dalmatinske udarne brigade sta napadla sovražnika na koti 1088 (Milonja), da bi 20. diviziji priborila prost dohod od Ilirske Bistrice iz severovzhodne smeri. 2. brigada 43. divizije je tega dne prodirala z Mašuna proti Postojni in malo pred polnočjo napadla sovražnikovo oporišče Debeli kamen. 9 km jugovzhodno od Postojne, toda brez uspeha. V nadaljnji borbi, ki je trajala vse noč in drugi dan do 14. ure, je brigada zavzela Debeli kamen.

Nasel prodor zavezniških armad v Italijo je terjal tudi hitrejši prodor IV. armade. Vrhovni komandant JA je 27. aprila ukazal štabu IV. armade, da energično nadaljuje s prodorom proti Trstu.

Sledeč povelju vrhovnega komandanta JA je 20. divizija naslednji dan nadaljevala z napadom. 10. brigada so je pred sovražnikom, ki je prodrl iz Ilirske Bistrice, morala začasnoma umakniti iz Sembij. Nato so bili vključeni v borbo na tem odseku še 8. brigada 20. divizije, bataljon 11. brigade 26. divizije s tankovskim bataljonom, ki so poznali sovražnikovo kolono nazaj v Ilirsko Bistrico. Ker je bil ujet v koncentrični napad z zahoda, severa in vzhoda, se je sovražnik umaknil iz Ilirske Bistrice proti Jablanici, Jelšanom in Podgradu. Na desnem krilu je 9. dalmatinska udarna brigada s 4. tankovskim bataljonom napredovala od Pivke proti Postojni in premagovala slabši

odpor sovražnika pri vasi Zeje, na kar je vdrla v Postojno.

Ko bo Občinski odbor Zveze borcev NOV v Pivki 28. septembra odkrival novo kostnico 67 padlim borcem, se bo skromno oddolžil s krvjo zapisanemu bratstvu jugoslovanskih narodov, ki so ga boreci dalmatinskih udarnih brigad v nesebični borbi s primorskimi Slovenci, ki so s tankovskim bataljonom na čelu spremljali divizijo, zapisali pri preboju glavne obrambne pasu na jugozahodnem pobočju Javornika. Ob odkritju nove kostnice v Pivki se bomo spomnili krvavih borb za Koritnico, Knežak, Debeli kamen, Pivko itd., v katerih je severno krilo IV. armade z 20. dalmatinsko divizijo na čelu ustvarilo ugodne pogoje za nadaljnji hitri prodor proti Trstu in s tem tudi za dokončno osvoboditev Slovenskega Primorja v zmagovitih dneh konec aprila in v začetku maja 1945. JANEZ KRAMAR

Nova kostnica nad Pivko, kamor bodo 28. septembra prenesli krste padlih borcev dalmatinskih brigad

PROMET V JUGOSLOVANSKIH PRISTANIŠČIH MOČNO NARAŠČA

Koper na sedmem mestu

Pomorski promet v pristaniščih merimo na različne načine. Eden izmed teh je primerjava med posameznimi lukami po neto tonazetu vseh prispelih ladij v enem letu.

Statistični podatki iz leta 1957 o prometu v jugoslovanskih pri-

V avgustu rekord

Minuli avgust je bil doslej najbolj prometjen, kar obstaja koprsko pristanišče. Skupaj je priplulo v Koper na 202 ladjah (22.830 NRT) v avgustu kar 30.633 potnikov — od tega 21.810 v domačem prometu, 8.823 pa na progah s tujino. Za primerjavo naj povemo, da je samo ta promet v avgustu enak skoraj četrtini celotnega lanskega prometa.

Prav tako velik je bil tudi tovrstni promet po morju. Tako so ladje pripeljale v Koper 2.394 ton, odpejale pa 688 ton blaga. To se pravi, da je šlo skozi koprsko pristanišče v avgustu kar 3.082 ton blaga. Temu primerno je tudi splošno letošnje povprečje drugega polletja večje: okrog 3000 ton napram 2000 tonam v istem obdobju lanskega leta.

staniščih pravijo, da se je Koper uvrstil že na sedmo mesto v tej lestvici. To je vsekakor velik uspeh, če ta rezultat primerjamo s podatki iz prejšnjih let, ko je bil promet minimalen.

Največji promet v letu 1957 je jasno imela naša največja luka Reka — skozi njo je šlo za 3.568.000 NRT ladij. Sledijo ji Split z 1.839.000 NRT, Šibenik z 1.128.000 NRT, Dubrovnik z 1.019.000 NRT, Zader z 967.000 NRT, dalje Pulj s 441.000 NRT in končno Koper z 207.000 NRT ladij, ki so priplule v pristanišče. Za njim je še Kotor s 199.000 NRT ladij in druga manjša pristanišča.

Rekord pa ima koprsko pristanišče in je na prvem mestu med jugoslovanskimi lukami po potniškem prometu s tujino.

SLOVESNA PROSLAVA DNEVA MORNARICE

V sredo smo na vsej naši obali slovesno proslavili Dan mornarice. Tako je koprski Klub pomorščakov imel slavnostno sejo, nato pa povabil ob sodelovanju s podjetjem Obalna plovba Koper na njeno ladjo »Burjo« predstavnike

NOVI KABLI MED STARIM IN NOVIM SVETOM

Prvi podmorski kabel, ki čez Novo Fundlandijo veže Anglijo in Kanado, so položili v Atlantski ocean 1. 1956. Ze prvo leto je v obeh smereh brezhibno posredoval 430.000 telefonskih razgovorov. Ameriško telefonsko in telegrafsko društvo pa namerava v prihodnjem letu položiti še en kabel med Ameriko in Evropo. Potekal bo v isti smeri kot prvi, končal pa se bo v Franciji, medtem ko ima prvi svoj zaključek na Skotskem. Bodo pa najkasneje do 1961. pod morjem še enkrat povežemo Anglijo s Kanado. Novi kabel bo prvenstveno služil za televizijski prenos iz Amerike v Evropo in obratno, hkrati pa bo lahko sprejel 60 telefonskih razgovorov v obeh smereh.

POMORSTVO 8—9/1958

Razkožno opremljena dvojna številkilka je posvečena zlasti Dnevu mornarice in 16. obletnici Jugoslovanske vojne mornarice. Razen »Problemov v svetovnem pomorstvu« in nekaj strokovnih člankov prinaša list v slovensčini zgodovinski opis Dušana Ivančiča »Prve partizanske zastave na oceanu«, R. R. poroča o »slkarski razstavi poklicnega pomorščaka« (Vladimirja Boršnarja v Piranu), O. A. analizira »Pol leta dela Pristanišča Koper« z dokumentacijo njihovega prometa, Viktor Pirnat opozarja na važnost in potrebo »krožnih potovanj po neznanem Jadranu«. Revija je priložena reprodukcija barvaste fotografije rušilca »Split« —nm—

kje so ladje

- P/I »BIHAC« je 16. septembra priplula iz Rotterdama v Gdansk
- P/I »DUBROVNIK« je v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v Piranu v popravilu za pridobitev klase
- M/I »GORENJSKA« je 15. septembra priplula iz Reke v Sfax
- P/I »GORICA« je 11. septembra priplula na Reko, danes pa odplula
- P/I »LJUBLJANA« je 13. septembra odplula iz Zdanova s tovorum za Jugoslavijo
- M/I »MARTIN KRPAN« je 16. septembra priplula iz Dubrovnika v Kossair
- P/I »NERETVA« je 2. septembra plula skozi Kielski kanal na poti v Jadran
- P/I »POHORJE« je 4. septembra odplula z Reke na Srednji vzhod
- P/I »ROG« je 11. septembra plula skozi Kielski kanal na poti v Grčijo
- P/I »ZELENGORA« je 8. septembra odplula z Reke za Cuddalore in Kakinada, kamor prispje 1. oktobra.

Nakratko

»LABOR« PRI OBALNI PLOVBI

Obalna plovba Koper je te dni prevzela od Splošne plovbe Piran največjo ladjo obalne plovbe »Labor«. Ta lesena tovorna ladja lahko sprejme 300 ton tovara in je vpisana v seznam ladij velike obalne plovbe, tako da lahko plove po vsem Sredozemlju. Ladja je popolnoma prenovljena in ima na krmi nov kapitanski most ter prostore za posadko.

DOKONČAN JE LUKOBRAN V IZOLI

Pomorsko gradbeno podjetje iz Reke je te dni dovršilo zadnja dela na obnovi lukobrana v Izoli. Ta veliki objekt v izolskem pristanišču je bil med vojno porušen, popravljali pa so ga vsa leta po priključitvi Slovenskega Primorja k Jugoslaviji. Dela je financirala Uprava pomorske oblasti za Severni Jadran na Reki.

OBNOVLJENI TRAMPER »MOSOR«

Pred dvema letoma je naš Brodospas dvignil iz morja potopljeni tanker in ga izročil v obnovo in popravilo trogorski ladjedelnici. Zdaj ga je njegov lastnik, in to je Brodospas, že uvrstil v našo trgovsko mornarico pod imenom »Mosor«. Ima 2700 DWT.

WASHINGTON — Ameriški senat je odobril 40 milijard 32 milijonov dolarjev obrambnih kreditov. To je za milijardo 200 milijonov več kot je zahteval predsednik Eisenhower.

JAMESTOWN — Dva ameriška strokovnjaka za polete z balonom sta se dvignila na višino 25 tisoč metrov. Njun polet je trajal 32 ur.

VISOK ŽIVLJENJSKI JUBILEJ V VRBICI

Logarjev oče - stoletnik

Minuli ponedeljek je bilo v Vrbici pri Ilirski Bistrici prisrčno slavlje: vaščan Miha Logar je dopolnil točno sto let življenja. Za vso vas je bil to velik praznik, saj so vsi ponosni na zavedno Logarjevo družino in posebej še na čilega stoletnika. K prazniku so vsi prispevali po najboljših močeh — tako domači, kot vsi vaščani in tudi na občini v Ilirski Bistrici. Okoli stoletnika so se zbrali razen domačih in sosedov

I. SVETOVNI KONGRES ŠAHOVSKIH PROBLEMISTOV

Prvi svetovni kongres šahovskih problemistov, ki se je v soboto zaključil v Piranu, je izredno uspel in ima glede na doseženo razcepjenost problemistov naravnost zgodovinski druživni značaj ter pomeni začetek organiziranega sodelovanja med problemisti vsega sveta. To so poudarjali tudi številni govorniki na zaključni prireditvi v Piranu.

Naj omenimo še pomembnejše sklepe prvega svetovnega kongresa problemistov. Sprejet je bil nov kodeks ter razna pravila. Ekipno prvenstvo posameznih držav bo vsaka tri leta, in to v treh skupinah. Za posamezno svetovno prvenstvo lahko vsak udeleženec izbira temo po lastnem nagnjenju. Ustanovljena je bila funkcija tako imenovane »nevtiralne« osebnosti, ki bo v izogib nepravičnosti pregledovala vse izvirne probleme, preden pridejo v roke strokovni komisiji.

BERITE IN ŠIRITE »SLOVENSKI JADRAN«!

Tedenska prometna kronika

V četrtek, 11. t. m., je Pavla Mezgec iz Velikih Loč povzročila na cesti I. reda v Markovščini pri Hrpeljah prometno nezgodo. Ko je pripeljala s kolesom iz stranske poti, ni upoštevala prednosti avtomobilista. Prišlo je do trčenja in kolesarka je dobila tako težke poškodbe, da so jo morali odpeljati v bolnišnico. Naslednjega dne popoldne se je smrtno ponesrečil Vlado Bergine, star 32 let, stanujoč v Sepuljah pri Sežani. Z mopedom se je zaletel v obcestni kamen in v tržaški bolnišnici podlegel težkim poškodbam. Istega dne je bila zaradi neprevidnosti kolesarja Srečka Gašperšiča v Dolnjih Bitnjah manjša prometna nezgoda. Gašperšič je vozil po sredi ceste in avtomobilist ga je pri prehitevanju podrl.

V soboto proti večeru je v Razdrtem skočil pod motorno kolo sedemletni Mirko Sever iz Smihela pod Nanosom. Medtem ko je mali Mirko dobil težje telesne poškodbe in so ga odpeljali v ljubljansko bolnišnico, sta motorist Ivan Benčina iz Ljubljane in njegova žena le lažje poškodovana. Posledice bi bile lahko večje, če ne bi Benčina spretno obvladal vozila.

V nedeljo zjutraj je na križišču cest Senožče—Koper—Ležeče—Lokev pri Divači kolesarka Natalija Perhavec iz Ležeč prezrla prometni znak in se znašla pod kolesi motorja. K sreči je bila le lažje poškodovana. Hude telesne poškodbe pa je dobil osemletni Franko Loredan iz Robuj pri Skofljah. Ko je prečkal cesto in

se hotel izogniti prihajajočemu motoristu, ga je podrl avtomobilist. Istega dne je v Mirni pri Sečovljah Tržičan Baldasar Sancel podrl kravo Marka Bankoviča iz Sečovelj, ko mu je prišla iz stranske poti na glavno cesto. Na motornem vozilu je približno za 30.000 dinarjev škoda, krava pa je ostala nepoškodovana. Težja nesreča pa se je zopet zgodila v ponedeljek ponoči, ko je motorist Veselič iz Reke zaradi neprimerne hitrosti zavozil na ovinku čez cesto in padel. Zlomil si je desno roko, njegov sopotnik pa je bil le lažje poškodovan.

Radio KOD

NEDELJA, 21. septembra
8.00 Kmetijska oddaja: Pred trgativjo na posestvu Brič-Pučec — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Reporterjeve turistične beležke — 9.20 Zabavna glasba — 13.45 Za našo vas — 14.15 Veselje viže — 14.30 »Kmečka godba« — 14.30 Sosedni kraji in ljudje — 15.00 Vesti — 15.15 Glasba po željah.

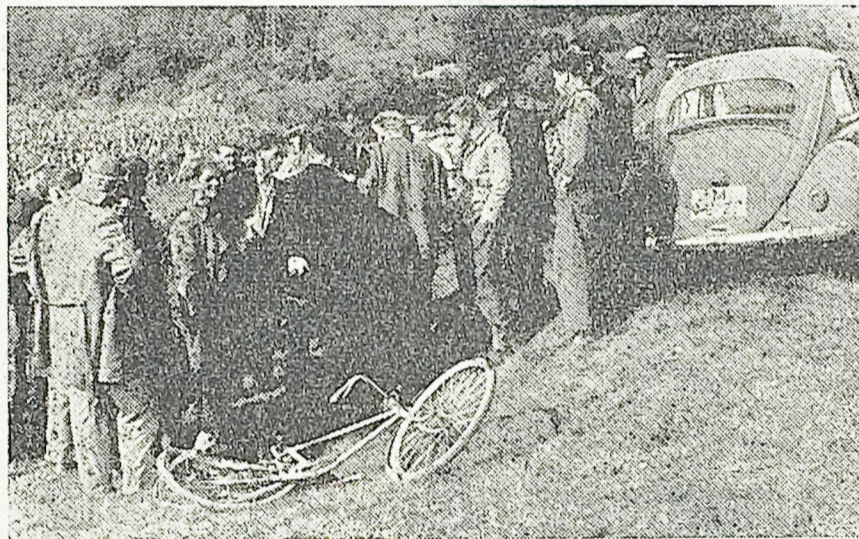
PONEDELJEK, 22. septembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti.

TOREK, 23. septembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Okno v svet.

SREDA, 24. septembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.20 Sola in življenje: Pionirsko gledališče v Sempetru in pošta.

ČETRTEK, 25. septembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: Govori predsednik OLO Koper Albina Duje.

PETEK, 26. septembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Gospodarska oddaja: Mikrofonski posnetek z inž. Sršenom o gradbeništvu — 14.40 Popularne skladbe.

Takoj po nesreči, ki sta jo povzročila dva mlada kolesarja z neprevidnim prehitevanjem na cesti med Pivko in Ilirsko Bistrico

Kino

KOPER — 19., 20. in 21. septembra sovjetski barvni film DON KIHOT; 22. in 23. septembra francoski barvni film FRENCH CAN CAN; 24. in 25. septembra ameriški barvni film OVERLAND PACIFIC.

IZOLA — 19. septembra švedski film VELIKA PUSTOLOVŠČINA; 20. in 21. septembra ameriški barvni film VERA CRUZ; 22. in 23. septembra ameriški barvni film OVERLAND PACIFIC; 24. in 25. septembra ameriški film VZHODNA IN ZAHODNA STRAN.

PORTOROŽ — 20. in 21. septembra češki film DOBRI VOJAK ŠVEJK; 23. in 24. septembra francoski film BEGUNCI; 25. septembra nemški film ENA NOČ V BENETKAH.

PIRAN — 19. septembra jugoslovanski film RISANKE PETRA DEBRA; 20. in 21. septembra češki film DOBRI VOJAK ŠVEJK; 23. in 24. septembra nemški film ENA NOČ V BENETKAH; 24. in 25. septembra francoski film BEGUNCI.

SMARJE — 20. septembra ameriški film VZHODNA IN ZAHODNA STRAN; 21. septembra francoski barvni film FRENCH CAN CAN; 21. 24. septembra ameriški barvni film NAPADALCI.

SKOFLJE — 20. septembra francoski barvni film FRENCH CAN CAN; 21. septembra ameriški film VZHODNA IN ZAHODNA STRAN; 24. septembra francoski film OČKA, MAMICA, SLUŽKINJA IN JAZ.

DEKANI — 20. septembra ameriški barvni film NAPADALCI; 21. septembra ameriški barvni film OVERLAND PACIFIC.

POSTOJNA — 19., 20. in 21. septembra ameriški barvni film YANKEE NA DVORU KRALJA ARTHURA; 23. in 24. septembra sovjetski barvni film SKRIVNOST OCEANOV.

SEŽANA — 20. in 21. septembra ameriški film PRIŠEL JE IZ LARAMIA; 23. in 24. septembra nemški film STOTNIK IN NJEGOV JUNAK; 25. in 26. septembra ameriški film VZHODNA IN ZAHODNA STRAN.

UPRAVNI ODBOR

ZADRUŽNE POSLOVNE ZVEZE SEŽANA

RAZPISUJE DELOVNO MESTO

R A Č U N O V O D J E

ZA OBRATA

SUŠILNICA

IN

DESTILARNA

V GRADIŠČU PRI KOZINI

Kandidati z ustrezno strokovno izobrazbo in najmanj 3-letno računovodsko prakso naj pošljejo ponudbe upravi ZPZ v Sežano. Vse ostalo po dogovoru.

Avtoturistično podjetje »Slavnik«, Koper obvešča potnike, da s 15. septembrom ukinja naslednje avtobusne proge: MEDNARODNE AVTOBUSNE TURISTIČNE, SEZONSKÉ PROGE:

1. Portorož—Villach
2. Portorož—Venezia
3. Portorož—Trst

DODATNE SEZONSKÉ TURISTIČNE PROGE:

Piran—Koper—Piran:

odhod iz Pirana ob 20.15 — prihod v Koper ob 20.45
odhod iz Pirana ob 22.00 — prihod v Koper ob 22.30
odhod iz Kopra ob 23.00 — prihod v Piran ob 23.30

Na željo potnikov bo podjetje še nadalje vzdrževalo naslednje sezonske dodatne proge kot stalne:

odhod iz Kopra ob 5.15, prihod v Piran ob 5.45 — odhod iz Pirana ob 5.45, prihod v Koper ob 6.15
odhod iz Kopra ob 8.40 — prihod v Izolo ob 8.50
odhod iz Kopra ob 15.30 — prihod v Izolo ob 15.40
odhod iz Kopra ob 18.10 — prihod v Izolo ob 18.20
odhod iz Izole ob 8.50, prihod v Koper ob 9.00, odhod iz Izole ob 15.50, prihod v Koper ob 16.00

Dodatna turistična sezonska proga Koper—Turist Ankaran se v celoti ukinja.

Uvajamo dodatno progo Koper—Valdolta—Hrvatini in obratno z odhodom iz Kopra ob 9.00. Odhod iz Hrvatina ob 9.45, prihod v Koper ob 10.30.

Na progi Smedela—Koper—Tomos uvajamo stalne mesečne vozovnice po 1.000 din ter delavske za prihod na delo in povratek ter za šoloobvezne otroke po 400 din.

Mali oglasi

SOBO (GARSONJERO) in službo v upravni ustanovi v Kranju zamenjam za sobo ali garsonjero nekje med Kopro in Piranom. Prednost imajo ponudniki garsonjere v Izoli. Naslov v upravi lista.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, ciklomotorji od 4.000.— dalje ter Vespe, nove in rabljene, Vam nudi tvrdka Marcon, Trst, ulica Pietà 3. Pošiljam darilne pakete za Jugoslavijo.

KROJAČ z dolgoletno prakso, večš možkega in ženskega krojenja ter vojaških uniform, želi zaposlitve. Naslov v upravi lista.

MENJAM dvosobno stanovanje z vrtom v Piranu za ustrezno v Kopr. Oglej v Piranu, Maksimiljana štev. 5.

SPREJMEMO VAJENCE za mehanike in avtokaroseriste. Pogoji: starost najmanj 15 let, za mehanike dovršeni 4 razredi gimnazije, za karoseriste najmanj 3 razr. gimnazije. Prijave sprejemamo do 20. septembra 1958.

AVTOCOMMERCE, zastopniško podjetje Ljubljana, OBRAT KOPER.

ROČNO URO (štoparico) sem našel na križišču pri Slavčku. Dobi se na postaji LM Koper. Peroša Franc, Primorski tisk Koper.

Barba Vane pravi...

Ta teden se je pa tega zlomka kar precej nabralo in res ne vem, če bom lahko vse stlačil v svoj kotic. Prvi me je spravil iz tira že bližnji sosed, mesar v Kidričevi ulici v Kopru. Pravzaprav ne on osebno, ampak tista prodajalka ali blagajničarka, ki je bila tega dne sama v mesnici. Prav lepo sem jo prosil, naj mi da kilogram primernega mesa.

»Samo telečja rebra lahko dobite,« mi je odvrnila.

»Nič drugega nimate?«

»Imamo, seveda imamo, pa ne damo, dokler rebra ne prodamo.«

V Čevljarski ulici sem videl v izloži kravate po znižanih cenah. 99 dinarjev kos. Ena mi je bila prav všeč in ker cena ni bila vsakdanja, sem vstopil, da bi jo kupil. Toda takšne ni bilo nobene na zalogi. Prosil sem, naj mi dajo tisto iz izlože, a sem zvedel, da ni naprodaj. Najbrž sem se jim zdel celo malce siten, kajti prodajalka me ni prav nič lepo pogledala, ko mi je zabrusila: »Kaj pa bi pravzaprav rad za ta denar!« Ko da bi ji ne bil tega povedal.

Lepe reči sem videl tudi po naših trgovinah v koprski okolici. Tako sem na primer ugotovil, da v Marezigah prodajajo olje za tri dinarčke pri kilogramu draže, kot je predpisano, v Skofljah priškernejo potrošniku

kar po kovača pri enaki količini. »Lepo delate, sem jim rekel,« kako mora biti šele s tistimi cenami, ki jih ne ščitijo predpisi. Potožil sem prijatelju in povedal, kaj sem videl.

»Ha,« mi je rekel, »v Črni kal bi skočil. Tam se ne grejo dinarčkov in prodajajo olje v steklenicah kar 5 kovačev draže, kljub vsej zakonski zaščiti. Mimogrede mi je o tej prodajalni povedal še čedno zgodnico, ki se je primerila poslovodji ob priložnosti nekoga uradnega obiska.

V prodajalno je lepega dne vstopil nekdo, ki ga je izkušeno oko poslovodje takoj spoznalo za sumljivega. Njegova roka je kar sama od sebe stegnila proti vreči z rižem in že je bil listek s ceno na varnem. Vsaj tako je mislil poslovodja. Toda »sumljiva« oseba je to videla.

»Po kakšni ceni prodajate riž?« je rekla.

»220 din za kilogram,« je strumno odgovoril odgovorni.

»No, zdaj mi pa pokažite tisti listek, ki ga imate v roki!«

Poslovodja je bil v zadregi. Nikar se ne čudite: vi bi bili tudi v takem primeru, zakaj na listku je razloženo pisalo — kg din 270.

Mimogrede sem zvil še na blok, če bi bilo kaj zame. Prišel sem prav v trenutku, ko si je neka gospa zama prizadevala,

da bi prepričala službujočega carinika, ki ji ni hotel dovoliti prevelikega maloobmejnega prometa.

»To so mi sorodniki darovali,« se je upirala, »saj nisem kupila.«

»Kje pa imate sorodnike?«

»V Trstu vendar! Joj, kaj naj pa zdaj naredim!«

»Nazaj v Trst nesite, pa naj vam pošljejo kot darilni paket.«

»A kam naj nesem, če nikogar ne poznam?«

Vso pot do Planine sem potem razmišljal o čudni žlahti. Tam pa so vzbudili mojo pozornost starčki iz doma onemoglih, ki so se s krampi in lopatami mučili na neki poti. Povedali so mi, da bo šla čez kak dan tu procesija, pa so organizirali udarniško.

»Lepo,« sem jih pohvalil, »če niste preveč onemogli, bi lahko stopili še v Predjamo in tudi tam opravili podobno delo na poti do cerkve, ki jo je po stoletnem propadanju obnovil Zavod za nedavno spet slovesno spustili v pogon.«

V Postojni so mi hiteli pripovedovati, kako jo je izkupil tamkajšnji šofer taksija Vinko, ki ga je nekdo za plačilo, ker ga je prepeljal iz Jame na postajo, krepko nabunkal. Hoteli so, naj bi to podrobno opisal, pa nisem mogel zvedeti imena tistega relativno divjaškega potnika, da bi pred njim opozoril ostale šoferje. Mor-da bom zvedel kaj o njem do prihodnjega tedna. Do takrat pa na svidenje Vaš Vane

„Mura“

TOVARNA PERILA V MURSKI SOBOTI
IŠČE

POČITNIŠKI DOM za leto 1959

VOLJNI SMO NAJETI ALI ODKUPITI
HIŠO — OPREMA ZA 15 DO 20 OSEB
— V PONUDBAH NAVEDITE ŠTEVILO
SOB, O KUHINJI, O OSKRBI Z VODO
IN RAZSVETLJAVO TER ODDALJENOST
OD OBALE — PONUDBI NAJ BO
PO MOŽNOSTI PRILOŽENA FOTOGRAFIJA
— PONUDBE POŠLJITE NA NASLOV:
»MURA«, TOVARNA PERILA V MURSKI SOBOTI

Pestra športna nedelja v Postojni

V počastitev 11. obletnice priključitve Slovenskega Primorja k FLRJ je bil v nedeljo v Postojni športni dan mladine postojnske občine, ki ga je pripravila Komisija za društveno življenje mladine pri občinskem komiteju LMS Postojna. Program prireditve je bil izredno bogat in Postojna tako množičnih in prikupnih tekmovalcev že nekaj let ni videla.

Otvoritev športnega dne je bila točno ob 10. uri na okrašenem košarkarskem igrišču, kjer se je zbralo nad 250 mladih tekmovalcev, številni gledalci, med gosti pa so bili tudi sekretar občinskega komiteja ZKS Postojna Slavko Černelič, člani CK LMS Jože Predikaka, Marija Vogrič in Gvido Trampuž ter predsednik občinskega odbora ZB NOB Postojna Janez Kranjc.

»TEK PRIKLJUČITVE«

Po svečani otvoritvi se je 146 pionirjev, pionirk, mladink, mladincev in članov zbralo okrog starta za »Tek priključitve«, ki je bil letos prvič, bo pa postal v bodoče vsakoletna tradicionalna prireditev v počastitev obletnice priključitve:

Rezultati

»Teke priključitve« so naslednji: Pionirji (na 600 m dolgi progi je teklo 47 pionirjev):

1. B. Turk (Kraški viharniki);
2. L. Rebula (8-letka Postojna);
3. M. Bizjak (8-letka Postojna).

Ekipno: Partizan Postojna.

Pionirke (na 380 m dolgi progi je teklo 38 pionirk):

1. J. Marinšek (Bukovje);
2. M. Hlad (Kraški viharniki);
3. M. Uhelj (8-letka Postojna).

Ekipno: Osemletka Postojna.

Mladinci (na 860 m dolgi progi je teklo 26 mladincev):

1. L. Zanardelli (gim. Postojna)
2. F. Pellaschier (Kr. viharniki)
3. E. Simsič (gim. Postojna).

Ekipno: Gimnazija Postojna.

Mladinke (na 100 m krajši progi so tekli mladinci, delavci in kmetje):

1. F. Šantelj (Šmihelj);
2. P. Jakulin (OMO Planina);
3. M. Kovačič (OMO Planina).

Ekipno: OMO Planina.

Mladinke (na 600 m dolgi progi je teklo 12 mladink):

1. S. Zupan (Kraški viharniki);
2. I. Korče (PD Postojna);
3. L. Gruber (PD Postojna).

Ekipno: Gimnazija Postojna.

Nad 1000 gledalcev, razvrščenih ob cilju in vzdolž tekmovalnih prog, se je najbolj navduševalo nad glavnim tekmovalcem članov, kjer je na 2500 m dolgi progi nastopilo 16 tekačev. Po zelo lepem teku je zmagal Miro Debevec — član Planinskega društva Postojna. Rezultati:

1. M. Debevec (PD Postojna);
2. R. Milosavljevič (JLA);
3. J. Kramžar (JLA).

Ekipno: Garnizon JLA Postojna

Vsi zmagovalci kakor tudi drugo- in tretjeplasirani ter zmagovalne ekipe posameznih tekov so prejeli praktične in spominske nagrade v vrednosti nad 40.000 dinarjev. Nagrade so darovali delovni kolektivi in družbene organizacije postojnske občine.

NA STRELSKEM PRVENSTVU 77 MLADIH STRELCEV

V nadaljevanju mladinskega športnega dne je bilo ob 14. uri na strelišču za Domom JLA v Postojni mladinsko strelsko prvenstvo postojnske občine z značajno puško. Pokal najboljšega strelca postojnske občine je prejel Jože Glažar, član ekipe Kovinskega podjetja LIV Postojna.

Rezultati

Člani:

1. J. Glažar (LIV Postojna), 86 krogov.
2. S. Gerželj (LIV Postojna), 79 krogov.

Ekipno: LIV Postojna.

Mladinci:

1. S. Tomič (Kraški viharniki), 77 krogov;
2. P. Milavec (LIV Postojna), 77 krogov.

Ekipno: Kraški viharniki Postojna.

Mladinke:

1. A. Žorž (Kraški viharniki), 66 krogov;

Ekipno: Kraški viharniki Postojna.

800 GLEDALCEV JE HURONSKO SPODBUJALO DOMAČE KOŠARKARJE

Ob pol petih popoldne je bila svečana razdelitev nagrad zmagovalcem mladinskega športnega dne. Nato pa sta pritekli na ko-

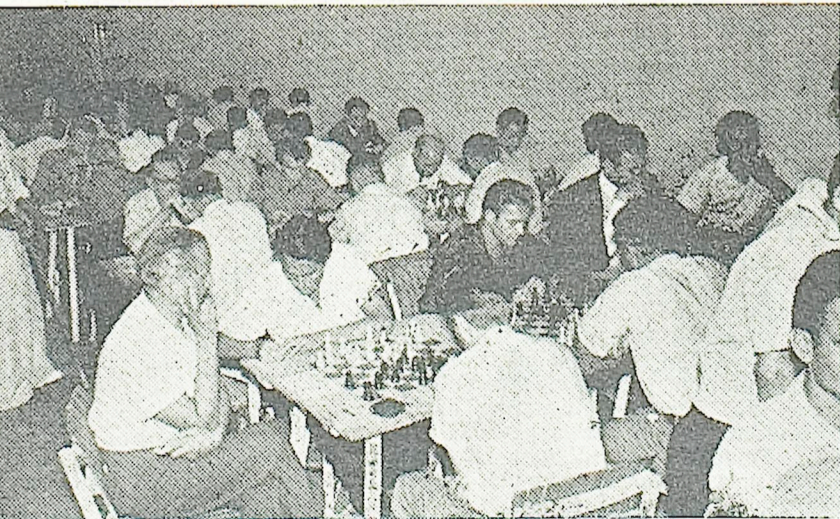
GS Portuale in TVD Partizan Koper

šarkarsko igrišče v Gregorčičevem drevoredu moštvi TVD Partizan iz Postojne in Škofje Loke, ki sta se pred nabito polnim igriščem spopadli v borbi za točke v II. republiški košarkarski ligi. Po lepi, ostri in izredno dinamični igri so zmagali domači košarkarji z izidom 64:58 (31:25). Za TVD Partizan Postojna so igrali: Tavčar 37, L. Miklavčič 12, Babuder 7, Jurca 2, Bajc 6, Makarovič, Vižin, Lipovž, Milanič, Borjančič.

Z zmago nad Škofjo Loko vodi dve koli pred koncem prvenstva še vedno Postojna s 14 točkami, na lestevici strelcev pa je po 8. kolu še vedno prvi Tavčar (Postojna) s 330 doseženimi koši.

ŠPORTNI DAN SO ZAKLJUČILI ŠAHISTI

Ob 20. uri so se k zaključku mladinskega športnega dne zbrali v Klubu DPD Svodode mladi postojnski šahisti, ki so se pomerili na prvem mladinskem brzopoteznem šahovskem turnirju. Zmagal je Bruno Adam z 11,5, drugi je bil M. Modic z 11, tretji pa T. Krašovec z 10 in pol točke. Igralo je 14 mladih šahistov.

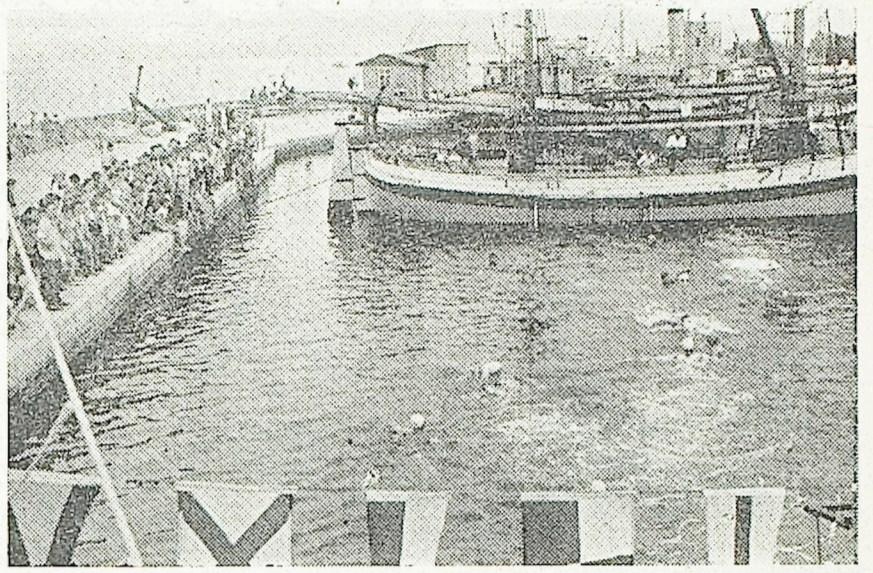

V ponedeljek se je začel v Portorožu tradicionalni šahovski festival, ki se ga je udeležilo okrog 400 šahistov in šahistk iz Jugoslavije in inozemstva. Igrajo štiri turnirje: mednarodni moštveni turnir, mednarodni turnir velemojstrov, mednarodnih mojstrov in mojstrov, mednarodni ženski šahovski turnir. Festival bo trajal do sobote. Udeleženci igrajo v prostorih Ljudskega doma in hotela Palace v Portorožu, šahistke pa v Piranu

PRIZNANJE ORGANIZATORJEM!

Nedeljski mladinski športni dan v Postojni je bil osrednja manifestacija v postojnski občini v počastitev 11. obletnice priključitve Slovenskega Primorja k FLRJ. Organizacija tekmovalcev je bila brezhibna, dasiravno so bile prireditve izredno množične, saj se jih je udeležilo 276 mladih tekmovalcev iz vseh krajev postojnske občine. Komisija za društveno življenje mladine zasluži za takšno koristno spodbudo in odlično izvedbo športnega dne vse priznanje, nedvomno skupna želja številnih gledalcev in tekmovalcev pa je, da bi v bodoče videli v Postojni še več podobnih prireditvev.

A. Miklavčič

S plavalnega tekmovanja v čast Dneva mornarice 10. septembra v koprskem potniškem pristanišču

Mladina je navdušena za plavalni šport

V proslavo Dneva mornarice je bila v sredo, 10. septembra, v koprskem pristanišču uspešna plavalna prireditev: plavalni dvoboj med TVD Partizan iz Pirana in PK Koper. Številni gledalci, zlasti pa mladina, so bili zelo zadovoljni nad zagrizeno borbo v plavanju in nad propagandno tekmo v waterpolu.

Rezultati

50 m prsno pionirji: 1. Plesničar (P) 0:41,1; 2. Praprotnik (P) 0:43,1; 3. Lešnik (K) 0:53.

KOŠARKA

Zasluzena zmaga Tržačanov

V soboto in nedeljo je v Koprskem gostovalo košarkarsko moštvo GS Portuale iz Trsta, ki je član italijanske coneske pokrajinske lige. Rutinirani gostje so v sobotni nočni tekmi premagali košarkarje TVD Partizan iz Kopra z rezultatom 35:25, v nedeljo pa jih porazili z rezultatom 47:39.

Tekma je bila zelo živahna in je številnim gledalcem prikazala izvežbanost tržaškega moštva ter berbenost mladih Koprčanov. Tržačani so se posebno izkazali v preciznem podajanju in streljanju na koš. Poudariti je treba, da so Koprčani v drugi tekmi dvakrat resno ogrozili zmago gostov, a niso imeli zaželenega uspeha. Manjka jim trening in več podobnih srečanj.

Ob zaključku tekmovalnega je predsednik TVD Partizan Koper Boris Jurca nagovoril zbrane tekmovalce in dejal, naj bo to prvo tekmovalno uvod v nadaljnja medsebojna tekmovalna, obenem pa naj bo spodbuda tudi drugim športnim panogam, da organizirajo podobna srečanja ter s tem ponovno dokažejo, da šport ne pozna meja.

50 m prsno pionirke: 1. Vučko (P) 0:44,6; 2. Čop (P) 0:47; 3. Silič (K) 0:47,5.

50 m hrbtno pionirji: 1. Bandelj (K) 0:44,2; 2. Mršnik (P) 0:46,1; 3. Vuga (K) 0:47,2.

50 m hrbtno pionirke: 1. Koršič (K) 0:58,1; 2. Bevc (P) 1:03,8; 3. Silič (K) 1:05,4.

50 m prsto pionirji: 1. Bandelj (K) 0:33,8; 2. Vuga (K) 0:34; 3. Svetina (P) 0:35,9.

50 m prsto pionirke: 1. Vučko (P) 0:40,1; 2. Koršič (K) 0:44,5; 3. Kolega (P) 1:01,1.

4x50 m prsto pionirji: Koper I. (Jež, Falatov, Vuga, Bandelj) 2:26,5; Piran (Svetina, Slapernik, Jeličič, Plesničar) 2:33,4; Koper II. (Brađaška, Koršič, Tišler, Jerman) 2:54,6.

4x50 m prsto pionirke: Piran (Čop, Vučko, Kolega, Bevc) 3:18,3; Koper (Koršič, Silič, Vuga, Mesa-rič) 3:26,4.

100 m prsno mladinci: 1. Fran- ce (K) 1:26,8; 2. Mrhar (K) 1:34; 3. Slapernik (P) 1:39,1.

100 m prsno mladinke: 1. Ma-

sterl (K) 1:51,1; 2. Jamšek (K) 1:56; 3. Jankovič (P) 2:18.

100 m hrbtno mladinci: 1. Čok (K) 1:32,4; 2. Kveder (P) 1:35,2; 3. Klanjšček (K) 1:35,3.

100 m prsto mladinci: 1. Tič (K) 1:11,9; 2. Morato (K) 1:14,5; 3. Mozetič (P) 1:23,4.

100 m prsto mladinke: 1. Jan- kovič (P) 2:01,1; 2. Muženič (K) 2:01,2.

4x100 m prsto mladinci: Koper I. (Klanjšček, Jazbec, Morato, Tič) 5:02,2; Koper II. (Race, Ver- glez, Skrt, Tič) 5:27,5.

Kaže, da bo waterpolo priljubljen šport naše mladine, saj je veliko navdušenje zanj. Mladinska B ekipa PK Koper je izgubila tekmo s Pirančani s tesnim rezultatom 4:5, mladinsko A moštvo iz Kopra pa je porazilo člansko moštvo z visokim rezultatom 13:2 in s tem dokazalo, da so najboljši waterpolisti v koprskem okraju. V koprski mladinski vrsti so bili najboljši brata Tič, Jože Klanjšček, Ernest Morato ter Zlatan Čok.

IV. MEDCONSKI ŠAHOVSKI TURNIR URADNO ZAKLJUČEN V Portorožu so spustili zastave

Pretekli petek je Anglež Harry Golombek kot glavni sodnik prebral končno lestvico medconškega turnirja in čestital prvim šestim, ki so se plasirali za turnir kandidatov za svetovnega prvaka. Lestvica je naslednja: 1. Talj (SZ) 13,5 točke, 2. Gligorič (FLRJ) 13, 3.—4. Petrosjan (SZ) in Ben- kō (brez drž.) 12,5, 5.—6. Fisher (ZDA) in Olafsson (Island) 12, 7.—11. Bronstein in Averbach (oba SZ), Szabo (Madž.), Pach- man (CSR) in Matanović (FLRJ) po 11,5, 12.—13. dr. Filip (CSR) in Panno (Argent.) 11, 14. Sanguinetti (Argent.) 10, 15. Neikirh (Bolg.) 9,5, 16. Larsen (Danska) 8,5, 17. Sherwin (ZDA) 7,5, 18. Ros- setto (Argent.) 7, 19. Cardoso (Fili- pini) 6, 20. De Greiff (Columb.) 4,5 in 21. Fuster (Kanada) 2.

Sodnik Golombek se je v svojem govoru zahvalil tako igralcem kot organizatorjem kakor tudi gostiteljem, od katerih so sedeli na prostorih častnega pred- sedstva tovariši predsednik okra- ja Koper Albin Duja, sekretar okrajnega komiteja Albert Jakopič, predsednik piranske občine Davorin Ferligoj in predsednik Šahovske zveze Slovenije Edo Turnherr. Golombek je poudaril, da ga posebno veseli, da je turnir potekel brez najmanjšega incidenta in da so vsi tekmovalci igrali fair. Portoroški turnir je pravi triumf mladih — je dejal (dejansko znaša starostno povprečje prvih šestih komaj 25 let in nekaj mesecev).

Sledila je razdelitev nagrad (najvišja znes 300.000 din), nato pa je velemojster dr. Trifunović razdelil še posebne nagrade, ki so jih pripravila razna podjetja, po večini s področja našega okraja. Tako je Talj dobil nagrado za najinteresantnejšo par-

tijo (proti Pannu), z Olafssonom in Gligoričem skupaj pa nagrado za največji zmag (vsak po 8). Gligorič je dobil še nagrado za najboljši finiš in nagrado za najboljšega Jugoslavana. Bronstein je dobil nagrado za najlepšo in najboljšo pozicijsko igro (proti Olafssonu), Fisher pa za najmlajšega udeleženca. Portoroška mladina mu je še posebej pripravila folklorno darilo, ker »je ponosna, da se je mladi šahist povzpel tako visoko prav v Portorožu«. Neiši uspeh slabše plasiranih proti kirh je dobil nagrado za najboljši prvem šestim, Pachman za najboljši napad in Matanović za zmago nad zmagovalcem turnirja. Končno sta dobila še Fuster tolažilno nagrado in tajnik Šahovske zveze Slovenije Ernest Kapus kot najagilnejši organizator.

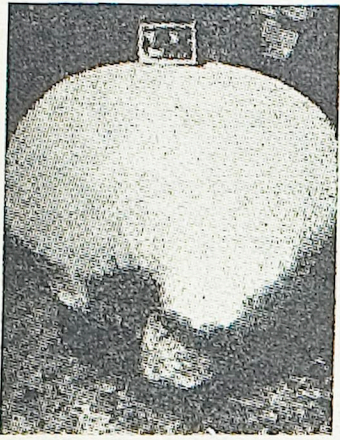
Zvečer je predsednik okrajnega ljudskega odbora Albin Duja priredil za tekmovalce in ostale udeležence turnirja sprejem v hotelu Palace.

S tajništva Pripravljalnega odbora Medconškega turnirja so nas zaprosili, naj izrečemo zahvalo in priznanje vsem tistim prebivalcem Portoroža, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da je organizacijskotehnična stran turnirja potekla v tako zadovoljstvo igralcev. Novinarji, zbrani v Portorožu z vseh kontinentov sveta, pa želijo izreči še posebno pohvalo in zahvalo požrtvovalni in prijazni uslužnosti vseh usluž- bencev portoroške pošte. **Jul**

POCENI RAZVEDRILO

najdete v zalogi slovenskih, srbohrvatskih, italijanskih in nemških knjig

LJUDSKE KNJIŽNICE KOPER

Orjaška goba. Na nekem vrtu v Moskvi je zrastle tale goba, ki ji pravijo deževnik in tehta nič manj kot 4,20 kg. To je spet čudna igra narave, ki si je ne znajo razložiti. Navadno gobe te vrste presegajo velikosti gosjega jajca

NEVARNI SPANEC

Zgodi se, da učenec med poukom zadremi, kar utegne biti neprijetno, ni pa nevarno. Nevarno pa je, če zadremi učitelj. To je spoznal neki učitelj letenja, ki ga je na sprednjem sedelu športnega letala prevzel spanec. Zbudil se je šele, ko je njegov učenec zavil v looping, njega pa je vrglo iz letala, ker se ni privezal. Rešilo ga je padalo.

Obkoljena B. B. Filmska igralka Brigitte Bardot je razburkala Benetke. Ko so v okviru filmskega festivala predvajali film, v katerem je igrala glavno vlogo, jo je pričakala večstisočglava množica. Pet sto fotoreporterjev pa se je trudilo, da jo ujame na filmski trak.

»Zelengora« in mladina

Lanski petošolci ljubljanske klasične gimnazije so si skozi vse šolsko leto vneto dopisovali s posadko »ZELENGORA«. Spremljali so njeno dolgo pot po vseh kontinentih, ko je v enajstih mesecih premerila nad 46.000 morskih milj in pristala v 38 lukah. Po povratku v domovino je svoje mlade ljubljanske prijatelje obiskala tričlanska delegacija ladijske posadke in jim v spomin izročila krasen, v rdeče usnje vezan album s posvetilom in 118 fotografijami, ki prikazuje življenje posadke in živje okrog »ZELENGORE« na ladji in po tujih pristaniščih od Benetk čez Sueški prekop, Aden, Indijo, Singapur, Indonezijo in na Kitajskem pa v Gibraltaru, južnoafriškem Durbanu, na

Velikobritanskem otočju in v New Yorku. Albumu so priložili »Zelengorci« še namizni tenis in nogometno žogo. Tudi navdušeni mladinci niso hoteli izostati in so svojim pomorskim prijateljem preko Splošne plošbe poslali lepa slovenska darila. In prijateljska vez bo držala, marsikaterega mladince pa morda usmerila v pomorski poklic.

NEZNANI PETORČKI

Slovite kanadske petorčice, sestre Dion, so svoj čas dvignile pozornost vsega sveta in so v tem vzdušju tudi rasle in zrastle. Ena je nedavno umrla. Za druge žive petorčke svet ni vedel, izvedel je zanje šele sedaj, ko so dopolnili petnajsto leto starosti.

Leta 1943 se je argentinskega veleposelnika Francu Dilijentiju rodilo pet zdravih otrok: dva sinčka in tri hčerkice. Previdni starši so jih hoteli obvarovati pred usodo sester Dion, zato je ostalo njihovo skupno rojstvo rodbinska tajnost, ki je vedel zanj le hišni zdravnik. Rojstvo vsakega izmed petorčkov je bilo prijavljeno v drugem matičnem uradu. Niti otroci sami do petnajstega leta niso vedeli, da so petorčki. Vzgojali so jih povsem individualno in res kažejo vsak svoj posebni značaj. Fanta bosta študirala, dekleta pa ostanejo doma do mojitve. Tako je določeno. Med seboj obučujejo otroci v španskem jeziku, s starši govorijo italijansko, v šoli pa angleško.

Samo 32 kilogramov. Uporaba plastičnih snovi prinaša na vsa področja velike in praktične spremembe. Na naši sliki vidimo hladilnik srednje velikosti, ki je izdelan iz neke vrste polivinila in tehta le 32 kg, medtem ko tehta navaden pločevinast hladilnik iste velikosti najmanj trikrat toliko

ROJ NA BRADI

Drniš, v katerega bližini je bil rojen naš sloviti kipar Ivan Meštrovič, ima že dolgo vnetega čebelarja, ki ga pozna vsa sosenska. V avgustu je Djuro Bulić ogrebal roj za rojem. Iz nekega panja je matica zletela naravnost na čebelarjevo brado, nakar se je ves roj obesil nanjo. Mirno je Bulić ogrebel svojevrstni roj in ga brez škode presadil v novo bivališče.

Ognjeni ples. Na Ceylonu so se še do danes ohranili stari običaji in plesi, med katerimi tudi tako imenovani ognjeni ples. Plesalka pleše bosa po žareči žerjavici, a je toliko zanesena, da mirno prenaša bolečine

Tudi glede nogometa »enakopravnost«. V Italiji so pred dnevi ustanovili prvo žensko nogometno društvo na svetu. Z njim se ponaša Napoli. Kaže pa, da bodo Napolitanke kmalu sledile tudi druge, kajti novopečeni »team« je pozval na nogometna srečanja vsa italijanska mesta.

Rožičev bo letos dovolj

Niže od Splita po jadranskih otokih in po obali uspeva kot grm ali kot mogočno drevo rožičev. Najbolje na otoku Visu, kjer znaša povprečni letni pridelek deset do dvanajst vagonov rožičev. Lani so jih nabrali le sedem, zato pa jih bo letos okrog šestnajst vagonov. Obetajo se primerne cene, ki bodo spodbuda za novo sajenje rožičevca, zakaj dolga je njegova mladostna doba.

RAZSTAVE NAŠIH POMORŠČAKOV

V proslavo Dneva mornarice in šestnajstletnega obstoja naše vojne mornarice so na Reki odprli štiri razstave, ki dokazujejo vsestransko umetniško udejstvanje naših pomorščakov. V Klubu pomorščakov so razstavljena amaterska dela delavcev in uslužbencev pomorskega gospodarstva in pripadnikov Jugoslovanske vojne mornarice s področja slikarstva, modelarstva, umetniške fotografije, ročnih del in kiparstva. Na razstavi je udeleženih 70 naših pomorščakov z okrog 300 deli. V Narodnem muzeju sta javnosti na vpogled razstava modelov in slik reškega brodarstva ter razstava slikarskih del pomorščaka Bartola Ivankoviča iz 19. stoletja. V Znanstveni knjižnici pa so razstavljene knjige, tisk in listine o našem pomorstvu. Razstave so še odprte.

Mehanična gospodinjska pomočnica. Mnogo je že strojev, ki so v pomoč gospodinjam, in vsak dan se na trgu pojavljajo novi vseh vrst in za vsakršno rabo. Danes vam predstavljamo mehanično gospodinjsko pomočnico. Vidite jo na delu, ko naliva kavo svojemu gospodarju

DOMAČI LADIJSKI KOMPASI

Nov korak k prihranku deviz je napravila reška delavnica »KOMPAS«, ki je serijsko pričela izdelovati tri vrste ladijskih kompasov, kakršne smo doslej morali kupovati v inozemstvu. So to kompas za krmarnice na manjših ladjah in na rešilnih čolnih. Delavnica bo letno izdelala okrog 70 velikih ladijskih kompasov in nad 350 manjših za manjše ladijske enote in rešilne čolne. Zvezna uprava pomorskega in rečnega prometa je že odobrila uporabo teh kompasov na naših ladjah.

— Nehaj godrnjati. Kaj ne vidiš, da iščem delo!

Jack London:

15

SMOKE BELLEW

Čok je prikimal in zopet so celo uro molčali. Polagoma, toda neutrudno so prodirali naprej. Ob sedmih je severni sij poslednjikrat razpršil temo in takrat so na zahodu opazili široko odprtino med dvema zasneženima gorama.

»Babji potok!« je vzkliknila Joy.

»To smo pa dobro hodili,« se je Čok razveselil. »Kakor sem jaz računal, bi potrebovali še dobre pol ure do tja. Čudno, da si nisem nog razkročil.«

Na tistem mestu je pot, ki so jo ovirale ledene grmade, nenadoma krenila preko Yukona proti iztočnemu bregu. Morali so zapustiti steptano gaz, splezati na ledene skale ter slediti ozki, le malo shojeni stezici, ki se je vila nazaj proti zahodnemu bregu.

Louis Gastell, ki je korakal spredaj, se je opotekel in sedel na tla, prijemši se z obema rokama za gleženj. Z velikim trudom je zopet vstal in nadaljeval svojo pot, toda mnogo počasneje kot prej in šepaje. Čez nekaj trenutkov se je ustavil.

»Ne morem več,« je dejal svoji hčerki. »Pretegnil sem si kito. Kar sama pojdi naprej in postavi mejnike zame in zase.«

»Kaj pa, ko bi vama midva pomagala?« je sočutno vprašal Dimač.

Louis Gastell je zmajal z glavo. »Joy prav tako lahko postavi mejnike za dva kot za enega. Jaz se bom medtem splazil na breg, zanetil ogenj in si obvezal gleženj. Nič hudega ne bo. Kar pojdi, Joy. Postavi mejnike takoj nad mestom, kjer je bilo zlato najdeno. Na gornji plati je več zlata kakor na doljni.«

»Nate nekoliko brezove lubadi,« je rekel Dimač in razpolovil svojo zalogo. »Se bova že midva pobrigala za vašo hčerko.«

Louis Gastell se je hripavo zasmel. »Hvala vama. Sicer pa zna sama skrbeti zase. Kar za njo hodita, pa bo prav.«

»Saj vam je vseeno, če grem jaz naprej?« je Joy vprašala Dimača. »Poznam te kraje bolje kot vi.«

»Vodite naju,« ji je viteško odgovoril Dimač. »Pa bi bila res sramota, če bi mehkužci prehiteli tiste kremenite fante iz Sea Liona. Ali bi jih ne mogli na kak način speljati na krivo sled?«

Zmajala je z glavo. »Svojih sledi ne moremo skriti, sledili pa nam bodo kot ovce.«

Ko so prešli še četrtil milje, je Joy krenila naravnost proti zahodu. Dimač je sicer opazil, da korakajo po celem snegu, pa vendar ni ne on ne Čok opazil, da se je komaj vidna gaz izgubljala proti jugu. Ako bi bila pa še videla, kaj počne Louis Gastell, bi bila klondajska zgodovina drugače pisana. Kajti opazila bi bila, da stari borec ne šepa več, temveč da — z nosom pri tleh kakor pes — teče po stezi za njimi. Videla bi bila tudi, kako je teptal in širil tisti ovinek, kjer so se bili ločili od drobne stezice in krenili proti zahodu. In končno bi bila opazila, da je naglo odkorakal po gazi na jug.

Gori po potoku se je vlekla sled, bila pa je tako medla, da so jo v temini venomer izgubljali izpred oči. Čez četrtil ure je bila Joy Gastell voljna odstopiti jima svoje mesto. Zaporedoma sta gazila globoki sneg in utirala pot. Prodiranje je bilo zaradi tega tako počasno, da so jih začeli dohitevat zaozostali tekmeči. Že ob devetih je bila za njimi strnjena vrsta mož, ki se je vlekla, kolikor daleč so nesle oči. Ob pogledu na to tropo mehkužcev so se deklici iskrile temne oči.

»Koliko časa je minilo, odkar smo zavili v to dolino?« je vprašala.

»Dve debeli uri,« je odvrnil Dimač.

»In dve uri nazaj so štiri,« se je glasno zasmelja, »fantje iz Sea Liona so rešeni.«

Čuden sum je prešinil Dimača. Naglo se je ustavil in se okrenil proti njej. »Ne razumem,« je rekel.

»Ne? Vam bom pa povedala. To je Norway potok. Babji potok je prihodnji proti jugu.«

Dimač za trenutek ni mogel spregovoriti besedice. »Pa menda niste storili tega nalašč?« je vprašal Čok.

»Nalašč! Nalašč! Hotela sem rešiti naše stare.« Poročljivo se je smejala. Moža sta nekaj časa gledala drug drugega, potem pa sta se tudi pričela krohovati. »Če bi ženske ne bile tako dragocene stvarce v tej deželi, bi vas položil čez koleno in bi vas temeljito našeškal,« ji je rekel Čok.

»Potemtakem si vaš oče ni pretegnil kite, ampak je samo počakal, dokler nismo izginili za bregom, potem pa nadaljeval pot?« je vprašal Dimač.

Prikimala je.

»In vi ste bili naša zapeljivka?«

Zopet je prikimala. Sedaj pa je zadonel Dimačev smeh jasno in iskreno. To je bil prisrčen smeh poraženega moža, ki poraza ne odklanja.

»Zakaj pa se ne jezite name?« je vprašala nekam otožno in razočarano. »Ali... ali zakaj me ne nabijete?«

»Kar obrnimo naša jadra,« je menil Čok. »Če bomo stali na mestu, bom še ozebel.«

Dimač pa je odkimal. »Tako bi napravili štiri ure. Po tej dolini smo že napravili najmanj osem milj dolgo pot in kakor kaže, se bo kmalu obrnila proti jugu. Šli bomo po dolini naprej, potem pa bomo na kakem primerem mestu prekoračili hrbet, ki jo loči od Babjega potoka. Tako bomo dospeli nekam v bližino tistega mesta, kjer je bilo zlato najdeno. Morda nam bo sreča mila in bomo kje na koncu osvojili kakšen delež.« Obrnil se je k deklici. »Ali greste z nama? Vašemu očetu sem obljubil, da bova pazila na vas.«

»Mislim...« Obotavljala se je. »Mislim, da bom šla, če vama ne bom v nadlego.« Gledala ga je iz oči v oči in njen obraz ni bil več kljubovalen in porogljiv. »Zares, gospod Dimač, tako dobri ste, da mi je kar žal, da sem storila kaj takega. Ampak nekdo je moral rešiti stare borec.«

»Dozdeva se mi, da je takle pohod najbolj zdrava telesna vaja na svetu.«